

СРПСКИ СИОН

Год. XIII

Број 13

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ И ЈЕРАРХИЈСКО-ЦРКВЕНЕ СТВАРИ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријар Георгије

УРЕДНИК

Протојереј Димитрије Руварац

У Ср. Карловцима у уторак 15. јулија 1903.

ЗВАНИЧНО.

Извештај

о седници епарх. конзисторије бачке, држане у Новом Саду 26. Јуна (9. Јула) 1903. г. под председништвом Њ. Високопреосвећенства Г. Епископа Митрофана.

Записник прошле седнице оверовљен без при-
медбе. — Узето на знање благовремено пријављено
отсуство члана Ал. Тошића, као и презид. позив у
седницу М. Ђирића окр. протопрезвитера. — Пу-
бликовани отпис Министарства о дозаченој кон-
груи јерејима Ман. Грби и Ст. Темеринцу за II^{1/2}
год. 1903. — Саопштено јер. Дим. Бокшану прото-
презв. капелану у Сомбору именовање за резерв.
војеног свештеника. — Публикован отпис Министар-
ства о подареној држ. припомоћи неким свешт. удо-
вама и свешт. Дим. Бокшану. — На отпис Њ. Све-
тости у предмету синодалног наређења за уважање
катихизиса Др. Георг. Летића и у IV. разреде ово-
подручних комуналних школа, накнадно извештено
је Министарство просвете као највиша школека власт
ових школа. — Узет на знање извештај бележников
да су сви списи у тужбеном предмету Исака Арад-
ског из Суботице против јер. Тим. Димитријевића
Његовој Светости ради достављања Министарству

подастрети, и тиме наређена допуна истраге до
даљег расположења систирана. — Прочитана одлука
Саб. Одбора о вотирању сталне годишње припомоћи
умоболном пароху Станишићском, и одлука ова са-
опћена градском сирочадском столу у Сомбору. —
Услед одлуке истог сирочадског стола суспендована
је исплата плате, припомоћи и осталих берива ста-
нишићског пароха супрузи му и старатељици и
постављен за куратора на плату и берива окр. про-
топрезвитер Сомборски, те извештен о учињеном
расположењу сирочадски сто, да се гледе издржа-
вања и материјалних односа истог умоболног пароха
са окр. протопрезвитером свагда у споразум ставља.
— Допис високопреосвећ. Г. Епископа Лукијана,
којим саопћава, да је свешт. удовој Исидора Јова-
новића у Сегедину држ. припомоћ подарена, публи-
кован истој путем надлежности. — Узет на знање
извештај епарх. админ. одбора бачког, да је пароха
П. плаћ. разреда у Чуругу из II. класе у I. пови-
шена. — Издато мољено упутство цркв. опћини у
Вилову гледе стола, који поседује један што је у
наварене отишао. — Саопћен допис админ. одбора
вршачког о полученој држ. припомоћи свешт. удовој
Мар. Радовић у Сомбору. — Издато упутство цркв.
опћини у Ст. Керу, гледе издавања црквених сто-
лова. — По предлогу окр. протопрезв. Ј. Бороте
одбијен привив Панте пл. Поповића пароха у Пе-

твом Селу у предмету издатог једног женског стола. — Узети на знање извештаји окр. протопрезв. сомборског и ст. бечејског о обављеним испитима из веронауке на просветним заводима: у Баји, Суботици и Сенти. — На основу извештаја окр. протопрезвитера жабаљског о обављеним испитима у његовом протопрезвитерату, умољен је жупанијски управни одбор, да поштреним налогом упути комуналне учитеље на вођење школ. деце у цркву и учење појању и цркв.-словен. језику. Позват је јер. Емил Степанов да своје отсуство у два маха од заказаног испита оправда, и учињено потребно расположење за катихизацију у Жабљу. — Пријава окр. протопрезвитера Сомборског против ђак. Ђ. П. издата истом на изјашњење. — На основу извештаја окр. протопрезвитера сомборског о продаји старог гробља у Ст. Сивцу, одобрена је продаја од стране конзисторије и уступљено админ. одбору на даље одобрење одноступање. — Парох. звањем у Ади припослати извод из матрикула венчаних о извршеном убележењу разведеног брака, уступљен на пекање конзисторији темишварској. — Многим парох. звањима достављени изводи из матрикула венчаних о извршеном убележењу разведених бракова по увиду стављени у писмохрану. — Поправљен извод из протокола крштених храма товаришевског и молског са свима комуникативима одаслати увида ради Министарству просвете. — Услед молбе Св. Гавриловића пароха у Горњем Ковиљу да му се за личног помоћника пристави сврш. богослов и правник Павле Гавриловић, позвати претходно цркв. општину у Гор. Ковиљу, да се гледе потребе пристављања капелана изјасни. — Пријава пароха Чурушког, да је тамошњи римски свештеник кретио православно дете, издати на мњење и предлог фишкалу. — Позват парох брестовачки Мих. Влашкалић да задржану тужбу поднесе. — Призив Љуб. Каћанског пароха у Кулину и цркв. општине због пензионисања, уступљен МЦСавету. — Извештај бележников о президијално препорученој молби јер. Ст. Протића ради получења припомоћи за лечење, узет на знање. — На основу изјашњења црквене општине у Ст. Врбасу, одбијена тужба Мите Аврамова у предмету издавања стола. — Закључак цркв. одбора у Ж. о издавању стола једног, издат окр. протопрезвитеру на мњење и предлог. — На основу дописа управе грађ. школе у Тителу, позват катихета, да извести о постављању цивилног повереника на одржаним испитима из веронауке, који су без присуства окр. протопрезвитера одржани. — На основу пријаве јер. Николе Мидића админ. у Сантову, да је тамошњи римски жупник једног право-

славног сахрањено, пријављен је исти калочком архи-епископу, да му у будуће улетање у делокруг правосл. свештеника забрани. — Тужба Веље Ђорића и др. из М. против парох. сист. пом. Г. Ђ., издата истом на изјашњење. — Одбијена молба Стевана Очуће из Л. да се истрага против пароха Ст. Т. у епарх. писарни одржи. — Ради одређења отштете јер. Тим. Димитријевићу према одлуци МЦСавета због улетања у парохију му јер. Св. Димитријевића, позват је последњи, да на поднесени рачун првог, своје оправдане евент. примедбе достави. — Пријава Т. Димитријевића админ. парохије против сист. парох. помоћ. Св. Димитријевића због не надлежно обављеног венчања, издати овом на изјашњење. — Узето на знање изјашњење О. Вик. Ђаковића јером. Ман. Бојана на тужбу Петра Кочиша учитеља. — Издато упутство јер. Вас. Јојкићу у предмету чувања Христова гроба. — Обављање избора свештеничког у Ст. Сивцу, поверено окр. протопрезвитеру Сомборском. — Издана на изјашњење председнику Сомборске цркв. општине жалба месног парох. свештенства у предмету обустављања награде за један парастос по досадашњој пракси. — Донете две бракоразводне пресуде гласеће на развод брака.

Епарх. школ. одбор будимски.

Епарх. школ. одбор будимски имао је у Сент-андреји своју седницу 1. (14.) јулија о. г. под председништвом Њ. Вис. г. епископа Лукијана. Између осталих предмета, који су у овој седници решени, спомињемо следеће: Објављено је у своје време свима подручним учитељима, да ће се одржати течајеви за даље образовање учитеља у држав. учитељским школама, које течајеве вис. министарство приређује. — Позвани су месни школ. одбори и учитељи, да припомогну од своје стране сузбијању ширења алкохолизма у народу. — Шк. Савет поново је решио, да не изда декрет Вукосави Гајићевој учитељици у Бати, за то што је на мушком месту. — Објавиће се наредба Шк. Савета у погледу употребе званичних имена жупанија и места приликом званичења са држав. властима. — Објавиће се наредба Шк. Савета, у погледу званичног органа, по којој у школским стварима и на даље остаје званичан лист „Српски Сион“. — Публикована је одлука Шк. Савета у дисциплинарној ствари К. Ш. учитељице у Срп. Титошу. — Препоручиће се молбе Ђорђа Бечејића умировљ. учитељ у Ловри, Петра Недића пр. учит. у Литоби ради припомоћи. — Молба цркв. оп. у Безедеку, ради припомоћи,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

да може своју срп. прав. школу и на даље подржавати, препоручиће се Шк. Савету. — Известиће се Тима Милетин учит. у Срп. Алмашу, да му Шк. Савет није уважио молбу, ради приватног полагања појединих разреда учитељске школе. — Петру и Веселину Луци, велепоседницима у Помазу, објавиће се захвала Шк. Савета, што су о свом трошку назидали школско здање у Помазу. — Умолиће се админ. одбор будимски, да упути манастир Грабовац да даје годишњу награду од 240 К учитељу у Салки. — Привр. епарх. школ. референт је поднео извештај о прегледању школа, те су према томе учињена потребна расположења, да се онажене мане у појединим општинама отклоне. — Услед расписаног стечаја на учитељско место у Бремену, искаће се од цркв. оп. извештај, шта је са учитељском земљом. — Поднеће се Шк. Савету обрачун о припомоћи из фонда св. Саве за допуну плате и квинквенале учитељима за год. 1902./3. и умолиће се потребна припомоћ за 1903./4. год. — Услед поднесеног избора учитељице у Болману, за које место се издаје припомоћ од 600 К из фонда св. Саве, умолиће се Шк. Савет за упутство, може ли се изабрана учитељица потврдити. — Узет је на знање извештај цркв. оп. у Качфали, да ће школу преградити, и две школ. дворане начинити и ново учитељско место отворити, за које ће се умолити припомоћ из фонда св. Саве. — Цркв. оп. у Помазу упућена је да плату одређену за појање не ставља засебно, но да ју основној плати прикључи. — Цркв. оп. у Сент-андреју упућена је, да распише стечај на учитељско место, са оном платом, каква је и до сада била. — Молба удове Јованке Андрић, супруге бившег учит. у Моноштору, ради припомоћи, сировеће се с препоруком Шк. Савету. — Објавиће се свима подручним учитељима, да ускршњи одмор траје од великог до светлог четвртка. — Позваће се цркв. оп. у Пешти, да поднесе свој закључак о преиначењу учитељске плате, као и да ствар учитељског стана у своје делокругу реши. — Адам Рајснер, творничар жигица у Осеку, подноси 183 К 43 фил. као 5% прихода од српских школских жигица, за време од 1. јан.—31. марта о. г. и моли, да се што више за прођу ових жигица заузима. — Упућена је цркв. оп. у Литоби, да школску собу и учитељски стан, као што треба оправи. — Осим овога решено је још много предмета од мање важности.

НЕЗВАНИЧНО

О

председништву у епархијским скупштинама.

Д. Р.

У чл. XVII. привременог уређења епархија од 1871. вели се: „Скупштина (епархијска) има председника, потпредседника и перовођу.“

„Председник је скупштини дијецезан, а потпредседник, кога скупштина на време свога постојања надполовичном већином гласова изабере, и који председника у одсуству или препреци заступа.“

„Перовођу бира скупштина истим начином и на исто време.“

Како је као што смо више пути напоменули исто епархијско уређење на брзу руку рађено и претресано у сабору; није чудо што је између осталих празнина у њему и та празнина, што се није напоменуло, *ко има да председава у епархијској скупштини, ако је митрополијско патријарашка односно владичанска столица уражњена.*

Г. др. Жарко Миладиновић у своје „Тумачу“ код чл. XVII. еп. уређења, на горње је питање овако одговорио: „Ми смо већ код тумачења деклараторије истакли, да се администраторство не слаже са нашом аутономијом, па с тога администратор не може именован бити ради управе епархије, а још мање има право администратор председавати епарх. скупштини.“

„У овом епарх. уређењу није нигде установљено, да је администратор у случају упражњење столице дијецезалне председник епарх. скупштине, напротив стоји, да потпредседник заступа председника у „одсуству“ или препреци. — По правној аналогiji пак „одсуство“ има се ставити у исти ред са „упражњеном столицом дијецезалном“ (?!), јер у оба случаја постоји „одсуство“ дијецезана; у првом *фактично*, а у другом *правно*, и с тога за време упражњене столице дијецезанске потпредседник управља епарх. скупштином. Према томе ни самом *мандатару* дијецезе не при-

пада право председништва у епархијској скупштини.“

Пре тога је г. Миладиновић код § 13. деклараторије од 16. Јулија 1779. рекао: „Данас више нема места по саборском устројству (§§. 9. 12. 21. и 22. саб. устројства) именовану администратора митрополије. У пракси се противно ради, но пракса та је противзаконита.“

Код §. 19. је г. Миладиновић рекао: „— — Управу удове епископије поверавају канони клиру исте епархије, а ако не би било таквог клира, управљао је митрополит. Управитељ епархије по канонском праву постављени зовесе *мандатар*“.

„Међу тим ова установа говори о *администраторству и администратору* епархије, кога у смислу §. 20. декл. ове именује владалац. У пракси се именује најпре мандатар, па после неког времена именује световна власт адм. епархије и то обично у особи самога мандатара. Огуда се рађа питање: Да ли таква пракса одговара аутономним наређењима? Ако се узме у обзир деклараторија, онда се мора држати, да је таква пракса законита. Но постоји ли и данас то наређење деклараторијално? Саборским устројством од 14. Маја 1875. уређена је српска црквено-народна аутономија у оквиру закона државних, па то устројство не познаје више установу администраторства, те су по том одредбе §. §. 19. и 20. декл. не само анахронизам, већ су и стављене изван снаге саборским устројством“.

На основу *шаког* тумачења, ставио је г. Миладиновић § 20. декл. ван крепости, који данас не важи.

Код §. 12. саборског устројства, у ком се вели, да ако је патријарашко-митрополијска столица упражњена, да је председник сабору, најстарији епископ по посвећењу, рече г. Миладиновић: „— — По томе администратор не може председавати сабору, те је и то један доказ, да администраторима више места нема.“

По тврђењу дакле г. Миладиновићевом данас — поред саборског устројства од 1875. — нема места администраторима ни у митрополији патријаршији кад је митрополијско-патријарашка столица упражњена,

нити у епархијама кад је владичанска у упражњена, и чим им нема места, не припада им по томе — све ако у пракси, неоснованој на саборском устројству, и постоје — председништво у епархијским скупштинама.

Да је г. Миладиновић при писању свога „Тумача“ био мање адвокат, који неретко умеју и да зажмуре кад наиђу на који §. који им не годи, те преко њега ћутећи пређу, кушајући срећу, да л ће га и дотични референт превидети, и служе се §§. који им иду у рачун, и којима би се дало бранити њихово становиште да није оног ћутећи пређеног §. који га обара; уштедио би себи наведено тумачење.

А уштедио би га себи с тога, што је добро знао, да постоји на жалост у саборском устројству и §. 28., који јасно и гласно вели: „Постојеће до сад у крепости уредбе и наредбе, остају у својој крепости, док се законитим путем не промене или другима не замене; на против оне, које су, и у колико су овоме устројству противне, стављају се ван крепости“

Како у самом саборском устројству, тако и у другим уредбама што их је наш народно-црквени сабор донео, а круна потврдила, нема спомена о укидању администратора по упражњену митрополијско-патријарашке односно владичанске столице; јасно је да и дан-данас важи наређење деклараторијско у погледу истих администратора, на ком се основу у подобним случајевима и данас постављају администратори односно мандатарима.

И чим дакле и једни и други постоје [што постоје, томе су криви наши народно-црквени сабори, који су мислили да изиграју круну својим „потпредседницима“, и избегавањем спомена о администраторима. Што се и код нас јасно и гласно не рече, као што рекоше Румуну у свом штатуту у §. 98. „За време упражњености епископске столице врши епархијске послове конзисторија у складу са црквеним установама — —,“ а које наређење важи и кад је упражњена митрополијска столица?], питање је, да ли они имају право председавања и у епархијским скупштинама, као што га имају и у епархијским одборима?

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

По тврдњи г. Миладиновићевој, њима то право никако не припада, него право председништва у њима припада изабратим потпредседницима епархијских скупштина.

Како су наши радикали, почевши од „данашњег“ најжешћег радикала г. др. Николе Ђурђевића, па до брат Пере Лунгулова, највећи противници „аналогних примера“ — кад им ови не иду у рачун —; био би узалудан посао, да аналогним примерима доказујемо, да истим администраторима односно мандатарима припада право председавања и у епархијским скупштинама.

Ми ћемо за ту своју тврдњу притећи другом доказу, против кога не ће моћи ни г.г. Ђурђевић ни Миладиновић опонирати, ако су у истини данашњи наши онострани радикали наследници Милетићеви и његових начела, за што се свету — пуку — издају.

У Новом Саду — тадашњој српској Атини — је одржана прва епархијска скупштина 11. Октобра 1871.

Опис је њен изишао у бр. 120. и 121. „Заставе“ од те године. У почетку се вели: „Данас је у 1/2 10 часова пре подне отворена епарх. скупштина у дворани гимназијској. Скупштину је отворио архимандрит Анђелић, администратор епархије бачке, кога је довела изаслана депутација од три члана у поменути дворану. — —“.

И ако је у истој скупштини присутан био и др. Св Милетић, и др. Јов. Суботић, др. Ника Максимовић, др. Лаза Костић, чланови сабора од 1870., који је донео привремено уређење епархија, те по томе и најбоље знадоше дух самог чл. XVII. уређења; не само да нико од њих није протествовао против тога, што Анђелић администратор председава, него је скупштина „на свршетку на предлог свештеника Чолића изјавила и у записник увела благодарност председнику г. Анђелићу — —“.

Може ли бити класичнијег од овог доказа, да је по привременом уређењу епархија од 1871. за време упуцањене владичанске столице администратор председник епарх. скупштине?

Ако ико, уверенисмо, да ће по „данашњем“ свом радикалству г. др. Никола Ђурђевић рећи: *то не стоји!*

Наравно, ми се од првог дана његовог

ступања у саборски одбор, не осврћемо на његово мишљење, пошто је он до сада у више пута показао, да се он слабо осврће на постојеће уредбе и аналогију, него се осврћемо на тврдњу ладнокрвних Србаља, којима ће и поменути пример довољан бити за истинитост наше тврдње, да администраторима упражњених владичанских столица припада право председавања у епархијским скупштинама.

Ну, за још бољу потврду те наше тврдње, навешћемо још и овај пример.

У 120. и 124. бр. „Заставе“ за 1871. наведен је записник епархијске скупштине архиђејезе сремско-карловачке од 7. Октобра 1871. у ком се у почетку вели: „Његова преузвишеност г. Арсеније Стојковић, администратор српске патријаршије, отвара скупштину у 10 сахата пре подне, разлажући какав је задатак њен и позива чланове да се конституишу.“

Иста је скупштина и држана под његовим председништвом. под коју се као такав и потписао, и на предлог Стеве Симоновића стављено је уз бурно живио у записник „да се председнику Њ. П. Арсенију Стојковићу стави захвалност, што је ваљано и мудро руководио, да је скупштина многе и разноврсне предмете за тако кратко време свршила.“

И у истој је скупштини било неколико чланова сабора од 1870., који је донео привремено уређење епархија, а да и не спомињемо самог администратора Стојковића, под чијим је председништвом исто уређење и донешено, и који је по најбоље могао знати смисао и дух чл. XVII. истог уређења.

Наравно да г. Ђурђевићу, не ће ни овај навод импновати, и да ће он и на даље остати при својој тврдњи: *то не стоји!*

Да и мандатарима припада право председавања у епархијским скупштинама, нека послужи за доказ следећи класичан доказ.

1871. Марта 28. и 29. одржана ја темишварска епархијска скупштина, чији је опис изишао у бр. 41. 43. и 44. „Заставе“ за исту годину.

У истом се вели: „— — На предлог Ђоке Димитријевића — за њега бар не ће моћи рећи г. Ђурђевић, да је натрашњак,

пошто је он био један од најбољих пријатеља Милетићевих и његов једномилешњик, и да није знао као посланик од 1870. дух чл. XVII. прив. урбења епархија — изаслана је пре свега депутација, која ће да позове председника г. архимандрита Цветића у епархију. Председник допраћен од депутације узми поздрављен и праћен са брним живио у дворану и заузев председничку столицу, отвори епархију гледим са честим знацима одобравања прикупутом беседом: — — —

Под Цветићевим је председнишвом одржана епархија, и ако је и у истој епархији било више од главнијих чланова сабора 1870., која је донео прив. урбење епархија, као др. Бранко Стефановић, Ђока Димитријевић, Иса Павловић, сам арх. Цветић, и не само да није нико протествовао, што мандатар — администратор Стојковића — председавља; него је на предлог Мите Доле, уз брно живио епархија једногласно изрекла у записнику своје председничке — Цветићу — поверење на вештом и беспристрасном руковођењу епархије.

И 1902. у темнишварској је епархијској епархији председављао администратор темишварске епархије, преосвећени г. Лукијан Богдановић, и ником од присутних епархијара, међу којима је било и радекара, а међу њима и г. Цера Лукијановић, не паде на ум да против тога протестује и да ниште, да по тумачењу г. Милиновићем у „Тумачу“, епархија прво изабере потпредседника, па да он епархију председавља.

Из свега овога јасно се види, да по чл. XVII. привременог урбења епархија од 1871., администраторима митрополије патријаршије и епархије, односно мандатарима, припада за време управљене митрополијско-патријаршке односно владијанске столице право председављати у епархијским епархијама.

Да ли ће г. Милиновић, увојити овакво наше тумачење реченог чл. XVII. епарх. урбења, не знамо, као што не знамо ни то, да ли ће у другом издању свога „Тумача“, изостављати из њега онакво своје тумачење напоменутих §§. 13. и 20. деклараторије од 1779., ако дође

сабор не донесе ново устројство саборско и урбење епархија, у којима би јасно назначено било и питање о администраторству митрополије-патријаршије односно епархије, за време управљене митрополијско-патријаршке односно владијанске столице.

Кореспонденција

Дворекот агента Јосифа од Шока

са

митрополитом Стеваном Стратимировићем.

каравајке.

Принципи

Д. Р.

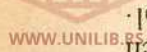
(Српштак)

Буре Екселенз

Ночгедошнер и Ночшвурдигстер Нерр

Ерцбисхофт

Ich danke Eurer Excellenz auf das ehrerbietigste für die zutrauensvolle und bestimmte Erklärung Ihrer Absichten bey gegenwärtiger Vacanz des Temeser Bisthums, wie sie mir Ihr hohes Schreiben vom 12-ten dieses zu erkennen giebt. Mit der Freymüthigkeit, die ich einer solchen Herauslassung u. solemem Zutrauen schuldig bin, muss ich gestehen, dass ich in der Ausföhrung dieses von Eurer Excellenz in wirklich patriotischer Absicht gefassten Planes sehr zu zweifeln Ursache habe. Denn einer Seits hat der Staatsrath den Grundsatz bereits canonisirt: dass der Monarch die Transferrungen und respective Beförderungen der H. Bischöfe R. n. u., für sich selbst, ohne alle Dazwischenkunft der Synode, folglich auch vor Haltung derselben, vorzunehmen das Recht habe; woraus denn zu schliessen ist, dass die Besetzung des Temeser Bisthums, sobald nur erst die militärische u. politische Behörde über die Wahl des Individuums einig sind, ohne weitere Zögerung werde vorgenommen werden. Anderer Seits scheint die Sache darauf abgesehen zu seyn, dass, wenn Bischof v. A. die Temeser Diocess erhält, er doch auch die Hofrathsstelle beyhalte; viel-

mehr bedient sich der eben gedachte Bischof des Umstandes, dass er Referendär sey, u. pro dignitate & honore Nationis suae hier zu leben wünsche, als eines Beweggrundes, um zur vakanten Temeser Dioeces zu gelangen. Wobey ihm denn auch das Beyspiel des verstorbenen Bischofs Petrovics zu statten kommt, welcher gerade so, wie es der Bischof v. A. für sich wünscht, mit der Hofratsstelle das Temeser Bissthum mehrere Jahre vereinigt hat. Möglich wäre es vielleicht, gleich Anfangs, gewesen, den H. Bischof v. A. zur Abtretung der Hofratsstelle auf den Fall seiner Beförderung nach Temesvar zu bewegen, wenn Eure Excellenz Ihm, gleich damals, Ihre Unterstützung bey seinem Gesuche um gedachtes Temeser Bissthum auf das bestimmteste zugesagt, u. dabey jene Abtretung zur Bedingung gemacht hätten; denn in diesem Falle würde der pecuniaere Vortheil wahrscheinlich den Ehrgeiz des Mannes überwogen haben. Allein gegenwärtig, wo Er bis auf zwey Stimmen (die für den Ofner Bischof gewesen seyn sollen) alle Mitglieder des hohen Staatsrathes, im Punkte seiner Beförderung nach Temesvar, für sich hat, wird Er, wie ich auf das gewisseste voraussehe, jeden Antrag oder jede Zumuthung, die Hofratsstelle abzutreten, stolz von sich weisen, u. an der Vereinigung dieses Amtes mit dem Temeser Bissthum in seiner Person weiter keinen Augenblick zweifeln. Auch dürften schwerlich jene Gründe, die Eure Excellenz für die Nothwendigkeit, dass der Temeser Bischof in loco residire, vortragen wollen, u. zum Theil, vermuthlich, schon vorgetragen haben, die persönliche Bewerbung des Bischofs v. A. (um mit Beybehaltung der Hofratsstelle das vakante Bissthum zu erlangen) u. die Macht des Petrovicsischen Beyspiels überwiegen. — In dieser Lage der Sache muss ich es ganz Eurer Excellenz Weisheit anheimstellen, welche Maassregeln Sie nunmehr ergreifen, u. welcher Mittel Sie sich zur Ausführung Ihres Planes bedienen wollen.

Vom Recurse des Verschetzer Bischofs ist mir noch nichts bekannt: ich schreibe daher unter einem an H: Bischof v. A. nach Pressburg, um Ihn auf diesen Gegenstand aufmerksam zu machen.

Zu hohen Gnaden empfohlen, verharre ich mit aller Ehrenbiethung
Eurer Excellenz

unterthäniger Diener
Jos: Sok.

Wien d. 20. März 1801.

Eure Excellenz
Hochgebohrner u. Hochwürdigster Herr Erzbischof!

Dem Vernehmen nach, sollen sich verschiedene Stimmen bey der obersten Behörde dafür erklärt haben, dass weil der Arader Bischof, dem Alter nach, den übrigen Competenten vorgeht, Ihm das vacante Bissthum zu Theil werden solle. Dass der dirigirende Minister dieser Meinung sey, ist gar kein Zweifel — indem Er, schon bey neulicher Votirung, sowohl gegen den Bischof P., als einen bey der Nation nicht beliebten Ausländer, als auch gegen den Bischof A. als den jüngsten von allen Bischöfen, sich erklärt hat; sollten nun wirklich diesem Gutachten auch einige anderen Herrn Minister u. Staatsräthe beygestimmt haben, so wäre leicht möglich, dass S^e Majestät zur Genehmigung dieses Gutachtens bewogen würden. In diesem Falle rechnet der Bischof v. A. auf das zu erledigende Bissthum seines Bruders. Eben derselbe hat sich heute gegen mich geäußert, dass er Eurer Excellenz schreiben, u. Sie mit Anführung mancher wichtigen Gründe, zur Herausreise nach Wien zu bewegen suchen würde. Allerdings wäre dieser Zeitpunkt recht gewählt, wenn Eurer Excellenz darum zu thun ist, auf die Ernennung des Temeser Bissthums einzufließen: in Hinsicht aber auf so viele andere, die Nation betreffende Gegenstände, könnte Eurer Excellenz Anwesenheit zu Wien vielleicht noch zu frühzeitig seyn, weil höchst wahrscheinlich noch einige Zeit verstreichen wird, bis der Hof mit Arrangirung der Militärangelegenheiten, u. mit Regulirung seiner auswärtigen Verhältnisse zu Ende seyn wird; bis zu welcher Epoche die minder dringenden inländischen Angelegenheiten wohl verschoben bleiben dürften. Indessen wäre es doch vielleicht am gerathensten, wenn Eure

www. УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 Excellenz, wegen Ihres Heraufkommens, sich von des Herrn Grafen v. S. . Excellenz oder von des Freyh: v. T. Exc. einen freundschaftlichen Wink geben liessen.

Wegen Absterbens des russischen Kaisers soll der Hof zwar noch keine Nachricht aus Petersburg haben: indessen bezweifelt man das Ereigniss nicht, weil der k. k. Consul zu Riga hiervon officiell an den interimellen Minister der auswärtigen Angelegenheiten Gr. v. Trautmansdorf Bericht gegeben hat.

Zu hohen Gnaden empfohlen, verharre ich mit gröster Ehrenbiethung Eurer Excellenz
 unterthäniger Diener
 Jos: Sok

Wien d. 14. April 1801.

Eure Excellenz

Hochwürdigster und Hochgebohrner Herr Erzbischof und Metropolit!

Die von Eurer Excellenz gemachten Vorschläge wegen Regulirung der Einkünfte des Bácsér Bissthums sind von der k. Stathalterey hierher noch zur Stunde nicht eingesendet worden: ich werde aber auf diesen Gegenstand ferner aufmerksam seyn, u. über die weiteren diessfälligen Verhandlungen Hochdenenselben gehorsamsten Bericht zu erstatten nicht ermangeln.

Jene Bittschrift, welche ich für H: Bischof v. Vidák bey der Hof Kanzley eingereicht habe, geht von dieser Hofstelle an den Hofkriegsrath, mit der ausdrücklichen Bemerkung, dass man von Seite der Kanzley gegen diesen Wunsch des H. Bischofs gar nichts zu erinnern habe, da der Hofkriegsrath für gedachten H. Bischof ohnehin auf das vortheilhafteste praevenirt ist: so ist gar nicht zu zweifeln, dass diese hohe Behörde die Bitte des H. Bischofs bey Seiner Majestät auf das nachdrücklichste unterstützen werde. Gestern fand H: Stadtrichter Spaits — wie er Euren Excellenz ohne Zweifel selbst zu berichten die Ehre haben wird — bey Seiner Majs. allergnädigstes Gehör, u. entledigte sich seines Auftrags mit besonderer Klugheit. Der Monarch äusserte gegen ihn, dass er Willens sey, den H: Bischof v. Vidák nach Neusatz zu transfe-

riren: auf die von H: Spaits gemachte Bemerkung aber, dass dieser Dioeces eine grosse Schmälerung der Einkünfte bevorzuzustehen scheine, u. dass H. Bischof v. Vidák bey nunmehr eingetretener Erledigung des Verschezer Bissthums, ausdrücklich dahin, u. nicht mehr nach Neusatz transferirt zu werden wünsche, endlich dass ein Bischof von geprüften, annerkannten u. guten Eigenschaften für die, von dem H. Metropolitener weiter abgelegene, sich bis an die türkische Grenze erstreckende Dioeces von Verschezer weit nöthiger als für die Neusatzter sey, welche letztere sich unter näherem Einflusse des H. Metropolitener befindet, u. einstweilen von einem vortreflichen Administrator versehen wird — geruhten S^e Majestät zu äussern, dass diess allerdings sehr rücksichtswürdige Umstände wären, u. dass Allehöchstsie diese Angelegenheit näher zu erwägen sich vorbehielten. — Von den H. Archimandriten v. Petrovics u. v. Putnik scheinen S^e Majs. eine sehr gute Meinung zu haben, nur bemerkten Höchstsie in Ansehung des letztern, dass er noch sehr jung sey.

Die hohen Aufträgen, welche mir Eure Excellenz mittelst Schreibens v. 28^t von M. wegen Bestellung von Silberzeug bey Kreuttauer u. vorläufiger Einsendung des Überschlags, dann wegen Einkauf des Eckhel'schen numismatischen Werkes u. des Eusebii Praeparatio, zu machen geruhten, habe ich heute erhalten; sie sollen von mir treulich in den nächsten Tagen besorgt werden. Hierüber werde ich die Ehre haben, Eurer Excellenz ferneren unterthänigen Bericht mit nächster Post zu erstatten.

Zu hohen Gnaden empfohlen, habe ich die Ehre mit grösster Devotion zu beharren
 Eurer Excellenz

unterthäniger Diener

Wien 6. May 1806.

Sok.

Hochwürdigster und Hochgebohrner Herr Erzbischof und Metropolit
 Eure Excellenz!

Beyde hohe Zuschriften v. 4. u. 6. d. M. habe ich richtig erhalten. In Folge der erstern erkundigte ich mich wegen der Lage

der Streitsache zwischen Frau v. Visnhyovszky u. Johann Georgievics, u. erfuhr, dass der Bericht des Neusatzer Magistrats über die diessfalls eingereichte Bittschrift noch nicht eingetroffen sey. Sobald die Sache bey der Hofkanzley in Verhandlung kommt, u. entschieden seyn wird, behalte ich mir vor, Eurer Excellenz den Ausgang gehorsamst zu berichten.

In Beziehung auf das zweyte gnädige Schreiben habe ich die Ehre die geschehene Übergabe des mir zugeschickten Anschlusses an H. Appellationsrath v. Kozel u. die Bezahlung des angewiesenen Betrages von 76 f. 53 k. WW. gegen Seine Empfangs bestätigung hiermit anzuzeigen.

Die verlangten Exemplare des „Zabawnik“ werden Eure Excellenz von H. Redacteur Davidovics unmittelbar zugesendet erhalten. Er versprach sie übermorgen mit sicherer Gelegenheit abzuschicken, bey dieser Gelegenheit aber mir die Rechnung zu übergeben, welche ich sogleich in Eurer Excellenz Namen berichtigen werde.

Es wird Eurer Excellenz vielleicht schon auf andrem Wege bekannt geworden seyn, dass ein sich auf das erledigte Arader Bisthum beziehendes höchstes Handschreiben des EH. Rainer, des Vorsatzes Eurer Excellenz, dem HE. Grafen v. Brankovics zu diesen Stelle vorzuschlagen, missbilligend erwähnt, u. dem Hofkanzler aufträgt, Hochdieselben zu bedeuten, dass Sie ein andres Individuum von bewährter Moralität u. guter Aufführung in Vorschlag bringen möchten. — Es kann nicht fehlen, dass Eurer Excellenz diese höchste Weisung in Kurzem zukomme.

Ich habe die Ehre mich der Fortdauer Ihrer hohen Gnade zu empfehlen, u. mit grösstem Respekto zu beharren

Eurer Excellenz

unterthäniger Diener

Wien d. 19. Xber 1815. Sok.

Опис

ерпских фрушкогорских манастира 1753. год

Приоштито: Д. Р.

(Наставак.)

Посљедует прочтение правил Них Висок. Г. Арх. и Митр. Павла Ненадовића в љето 1749.

Авг. 28. изданих во 8 пунктах и на сваки отвјет посљедует одговор игумена и братии.

На 1. Правил свјатопочившаго Арх. и Митр. Викентиа Јоановића в 34 пунктах изданих неимјејут, ниже по них жителствоваша. А в напред објешчајутсја имати, и по их гласу по возможности водитисја. А до ниње что неимјели, покорно просјат високопреосв. прошченија.

2. По сему правилу что до церкви, и в икономии принадлежит исполъвали јесу, а судов никаких неслучилосја им творити.

3. Божественаја литургија по всја дни бивала, и при јей вси присутствовали, такожде и посљедујушчаја того правила по возможности исполъвајутсја.

4. Понеже весма приход мали церковни с кивота бивает, того ради ниже какову годишњу плату еклисиарху могут опредјелити, но держат редом туне, а онај мали приход неможет доволен бити на свјешчи и тамиам.

5. Мирским властем рад тужби каковија без вједомости Них Висок. неотходили, нише в напред того творити објешчајутсја.

6. Без благословенија настојателева в вароши или село неотходили, обаче многажди без цједули, а по два за оскудјение братии неотходили, ниже в напред по два отходити могут.

7. Сего пункта повељеное исполъвали, такожде и в напред исполъвати објешчајутсја.

8. Циркулара и правила во помјанутих 8 пунктах чиновно и правилно водили и записывали за ова три љета от 1749. до 1753. мца Јулија 16. правилно обрјетохом и у напред по указу објешчајутсја безъеностно исправљати и исполъвати будут.

Подобно прочтохом им правила в 34 пунктах на љето 1733. от свјатопочившаго Арх. и Митр. Викентиа Јоановића изданаја, и вопросом их хошчут ли по сих правилам жителствовати, отвјешчаша да по сиље својеј при помощи Божијеј потшчатеја исполъвати кроме 13. пункта, јегоже не могут примити за оскудјение и крајнее убожество. Имже приказахом, да в напред реченаја правила себи преписавше пристарајут, јакоже и објешчајутсја.

Измежду више поменутих братии соборним избранием потврдихом паки Нила јеромонаха за игумена, а потом:

1. Мојсеја јерм. паки бити намјесником.
2. Захарија јерм. заклетога судејскаго старца.
3. Арсенија јерм. такожде судејскаго старца,

којој којиј дојжни будут с игуменом и намјесником о всјех дјелех монастирских договор имати, јакоже им во инструкции гласит.

Јеромонах такожде Захарија нареждуетсја бити магистер и протоколиста и т. д. као што је наведено код Софронија јеромонаха врдничког.

4. Јоаким јерм. нареждуетсја бити еклисиархом.

5. Јерм. Тимотеја клучарем наредихом, такожде трапезаром и надгледатеља над болницами и гостиничара. Которому в помошч предаетсја монах Самуил.

Под датумом 30. Јунием горсемењовани положиша свој журамент во церкви.

Написание дјаков монастирских:

1. *Алекса*, дјак игумена Нила, родилеја код Зворника у селу Витници, љет 19, учитеја псалтиру, духовник бил јего во отечествје Авакум, јеромонах из ман. Косирева.

2. *Павел* дјак јерм. Партенија, р. у Мачви у селу Богатићу, љ. 9, учитеја часослову.

3. *Петр*, дјак јерм. Партенија, р. у Богатићу, љ. 9, учитеја псалтиру.

4. *Стојан*, дјак јерм. намјесника Мојсеја, р. код Костајнице у селу Јошавици, љ. 16, учитеја часослову, духовник јего Петрониј јермонах Коговински.

Написание слуг монастирских:

1. *Марко Јанковић*, р. у Латјарку, волар, плаћа 20 фор.

2. *Милета Радованов*, р. у Тржићу, волар, плаћа 16 фор.

3. *Петар Станојевић*, р. у Мачви у селу Марковићу, кочијаш, плаћа 19 фор.

4. *Која Бокленов*, р. у Хрватској, бирош, плаћа 22 фор.

Пръаворцев неимјејут.

Инвентариум.

Церков каменоздана древња, састроена висотоју 4, долготоју 8¹/₂, широтоју 3¹/₂ клофтера, с поља побјелена, растовом шиндром покривена изветшала, и имјет 2 трула, једино над пјевницом, на нем 8 прозоров на нима стакла полупана, друго над препратом у њему капелица храм воведенија пресвјатија Богородици, неправлена и неубјелена, и незнаетсја јестли когда в неј служено, такожде и јестли освјешчена, понеже ниже внеј престола обрјетаетсја. На сем труље 2 прозора без стаклов, на оба трула крест малени от плеха ветха, такожде и трула по-

кривена јакоже и церков обетшалом шиндром растовом.

Посљедование внутренија церкви и олтарја свјатаго: На олтару 2 прозора с катрами и стакли устроено; над пјевницом 2 прозора подоста велика со стакли без катри, на паперти 2 мала, једино со стакли. Олтар вес исписан по порушен, церков изнутра побелена гдечто червеном фарбом нашарано, в неј патос от цигле. Честнаја трапеза малена не висока от цигле созидата, освешчена митрополитом Стефаном. Јегдаже церков мокроти ради насипата и патосата, тогда честнаја трапеза ниска остала, того ради благословением блаженочившаго патриарха Арсенија четвертаго положено сверху нова трапеза чамове даске. На неј плашчаница, перваја от турецка картона, друга памучна бела, трета четвероугolni ћећели бежа, четврти жута тофета мален. Антимивс свјати нов освјашчен и дарован Них Висок. Г. Арх. и Митр. Павлом Ненадовићем 1751. Авг. 6.

Проскомидија у дувару усјечена, на неј једин покров от чита, други от платна ћећели и једна марама свилена, на краев златом везена ветха. Умивалница камена у дувару узидата. Олтар прегражден чамовом даском, и убо посљедујушчаја:

Киеот сребрјан мален в немже стојат свјатија частици; путир, дискос сребрни и позлашчени; звездица, лжица и 3 кашике сребрне; 5 крстова оковати сребром и позлашчени; крстић оковат, мален, вратни; голшон, мален, сребром оковат; панађиар от беле кости образ благовјешченија св. Богородици, оковат сребром, на образу малена короница сребрна; кутија сребрјана позлашчена с подписом св. Петра митрополита Кијевскаго, в којей и прст св. реченаго митр. Петра; 5 кандила сребрних и позлашчених; 2 појаса сребрна и позлашчена; чаша сребрна и позлашчена; путир, нов, позлашчен, изображен, и дискос такожде.

Вешчи не обрјетајутсја сребрјанија, по бившој визитации 1733. и убо:

2 кандила сребрна у залози в Новом Садје и корчаг сребрн и позлашчен, у залози у 100 фор. у Јевреев; ручка сребрна у Банату у селу Падеј код обркнеза у залози за Диршански дуг; пантлика златоткана на ручки; кадилница сребрна у Н. Саду во церкви успенској у залози за 60 фор.

Вешчи сребрнија на једин путир и дискос и

кивот горје писани расковати, сија посљедујушчаја сут: триџирији; 2 чаше; 2 ђасе; сребрни крст; обоци; 22 дугмета от сребра.

Написание фелонов:

7 разних фелона от свиле и бега.

Написание стихаров:

7 разних стихара от свиле и бега.

Написание епитрахилев:

5 разних епитрахила от свиле, атласа, тофта; 2 ново добивена.

Ораров:

5 разних орара от свиле и атласа.

Написание наруквиц ново добивених:

4 от свиле и атласа.

Разно:

3 завјесе и бошчица от картона; антиминос повелик, ветх; чаршав от бега; дарци и аер на белој свиле, подаровати Них Висок. Арх. и Митр. Павлом Ненадовићем; дарци и аер свилени ветхи.

Написание темпла и разних вешчи:

Крст молерства простаго, на нем распјатие Господа нашега Исуса Христа с обоих стран крста; 30 разних икона; иконица изображение љено св. Симеона и Сави; 7 свјешчника жељезних и 3 от туча; цвјет от туча са 6 свјешчачами; двери ветхе више них недреманое око; кадилница и звонце от туча; соединилница от плеха; ибричић бакрен; 2 петохљебнице от калаја; ибрик и леген бакарен; тигањ жељезни; 12 столова тишлерски; 2 иконостаса нова; стол Архиеерејски нов; тетрапод; 2 налоџе; стол у паперти настојателев; звоник испред цркве равно с црквију циглом изидат а горје древен, в немже 2 звона, једно повелико, а друго менше.

Написание книг:

Јевангелие сербске шчампе, цјело сребром оковато и позлашчено; 2 јевангелиа руска, сребром оковата и позлашчена; 11 минеев сербских рукописних, порушени; 7 прологов, сербски; отечник рукописни; апостол кијевски подерат; 2 литургије шчампе сербске, порушене; литургија руска; поучение недјелно, старо московско; псалтир сербски рукопис, вес подеран; молитвеник сербске шчампе; 2 московска октоиха; псалтир сербски рукопис с междучаснем; псалтир мален шчампе сербске.

Книге новодобавлене по визитации љета 1733. писане бивше. Сија сут:

Московских на вел. коло: 12 минеа, псалтир, триод, апостол; на средне коло: служебник, пр-мологија; на мало: триод, требник.

Сеј монастир имјеет келиах једин ред от полуденија страни, каменом созидато, древени зид но возобновлен 1741., подрум сведен на ђемер каменом, на подруму 5 врата и 5 пенжера без катрах, испред подрума и келиах, дократи созидати и сведени каменом на свод, у том поменутом реду јест келиах оправлени 7 и 3 кухине с ожац; келие покривене чамовом даском уже обветшалом, в том поновлени и обновлени споможение учинил и ктиторство, почтенородни господар *Јаков Влашић*, обркнез жител села Дивоша, котори приложил на сие дјло 732 фор. 30 кр. за свој вјечни и своих фамилиарних спомен.

От сјеверне стране трапезариа, до јеја велика кухина, и мјешаоница из фундамента каменом подзидата, а сверж плетером устроена, блатом облеплена и кречом како споља тако и из нутра побјелена, трском покривена, обветшан уже покров. На трапези три пенжера са стаклами без катри, но с поља капци дрвени, патосата циглом, фуруна зелена, три иконе дрвене, 2 астала тишлерска средњи и велики; 4 клупе различне, 2 столице кожане нове, ормар тишлерски нефарбаисат, 2 чаршава, 10 пешкира, 8 пари ординар ножева, 4 сланика от калаја, свјешчник от гвожђа, 24 кашике црне, бокал велики, 14 холби, 5 сајтлика, 20 чаша стаклених, 3 чаше ракиске стаклене, 3 карафиндла, звечка от туча, 3 бардака, 2 мјерице, 5 врећа, решето гвоздено велико.

Написание сосудов бакарних:

6 котлова великих и малих, 2 тенжере, 2 теписе, 2 легена, казан с оправом, 6 сахана мали, кондир, кастрола, казан са оправом покојнога јерм. Исаје, који престаји се у мон. Дивши, јолтас с канком, тенжера на ново добиена.

Бакар коториј необрјетаејеја љ. 1733. написан: 2 котла, ђугума, ђевђир, 13 санчића, 2 калајлие.

Написание сосудов калајних:

32 калајлие велике и мале, 34 танира, кондир, 2 сажака, аван са авантестом, 15 танира на ново придобити.

2 кондира писата у визитации 1733. неисходет.

Написание вешчеј жељезних:

Написание сосудов винских и разно:

12 каца винских у которих јест 500 хакова, 13 хардова — — 208 хак., 2 каце купуске — — 28 хак., чабар, левак.

Кола волујска, талиге с хамом и уздицом.

Качара от дрвета плетером начинена, блатом олеплена, на њој троја врата, трском покривена.

Хамбар от чамови дупли дасака, покривен растовом даском, в нем жита 100 мјерова.

Чешма созидата каменом, на јей чардак покривен чамовом даском. На 3 луле вода идет.

Рибњак пред чешмом, но праздан јешче недоправлен.

Воденица на грунту принца Одешкалка више села Хердевика, у којој три тала имајут.

10 јутара жита усјејана на грунту манастирском.

2 јутра јечма.

2 башче посејане.

Виноград у којему јест 15 мотика покојнаго Неофита.

Воњњак у којему 200 дрва шлива матори.

3 ливаде на грунту манастирском у којих косаца 30.

Ливада на чалманском и дивошском грунту, коса 10.

8 волова теглећи.

6 говеда.

4 коња.

Сеј манастир привилегији своја имјеет

1. От Јосифа цесара римскаго у оригиналу на пергаменту, латинским језиком, на неј печат у месингу на златном гајтану висјашчу, издану 1706. Апр. 9.

2 Патент рад грунтова от грофа Караше, издани 1702. феб. 17.

3. Конфирмација от привилегији от императрици римскија и кралици хунгарскија Марији Терезији, у червеној кадифи оправлена, печат висит на златну гајтану у месингу, издана чрез хофдепутацију 1746. Дек. 20.

4. Конфирмација привилегији от тојажде императрици и кралици у червеној кадифи, печат древан на златном гајтану висит, издана чрез канцеларију мажарску 1747. Јан. 19.

5. Копија у оправи от обоих конфирмацији видимирата, с реамбулациом и планом.

Сего манастира хумки:

1. От востока пустава Биклао, мета велики друм.

2. От полудне хумка Воина долиница.

3. От запада мета, керски дол.

4. От сјевера мета, дол Чаер.

Досаждение имат от комори чрез Г. камерал

провизора Франца Призера. Такожде и от села Визића.

Пришедшу в сеј манастир Них Висок. Г. Арх и Митр. Павлу Ненадовићу, на генералнују визитацију возгорјевсја љубовију Богу и свјатим сербским просветитељем Симеону и Сави, јегоже и храм под титулом јест, видјевши скудост и конечное запуштјение церкви свјатој и келиам, изволил уктиторитисја, церков возобновити и покрити цјелу шиндром немецком, јешчеже и фарбом червеном, со олаом фарбовати, ктому же и ред келиах котори на полуденој страни стојат, и трапезарију цјелу, с мешаоницом и кухином на сјеверној страни покрити растовом шиндром, за вјечное воспоминание ктиторства, на св. молитвах и својих родителеј и сродником преста-вљихеја, сиј сут: Ненада, Јелисавети, Јосифа и Сари.

Приказахом отцу игумену и братии — — (шта имају да оправа и набаве).

На питање, да ли има пустахија, рсуза у манастиру, одговорише да нема.

Под датумом сего текушчаго 28. из манастирја Шишатовца пришел во манастир Кувеждирано во понедељник, идјеже и службу слишал Них вскпиеосв. Г. Арх. и Митр. Павел Ненадовић, паки изволил во навечерије праздника всеноћноје бденије совершити вејатих верховних апостолов Петра и Павла. Заутра же божественују литургију соборње вкупје с преосвјатч. Г. Партенијем Еп. посвјашченија арх. карловачкија, со архимандрити и со служители прочија, с десет персон свјашчеников и дјаконов служити благоволил, гдје јединаго дјакона Михајла из Хорватске во вејашченика рукоположил.

Во време же причашченија поучителное слово народу вскопр. Еп. Партеније изговорил; по отпустје божественија литургији творил молебствије над њекојеју женоју, страждујущују от духа нечистаго, такожде и трикратное с литијеју обхожденије окрест церкви совершил.

Сија визитација . . . . . исполнисја и совершисја јунија 30. 1753. г.

Партеније Павловић епископ, Арсеније Радивојевић Арх. и Митр. у Срему Ексарх, Викентије Поповић, архимандрит шишатовачки, Исаије Исајевић игумен реметски.

Наставиће се.

Најновији аутономни скандал.

Д. Р.

Овим је именом крстио уредник „Новог Србобрана“ у бр. 147. уток архијерејског административног одбора и Његове Светости на председништво кр. угарског министарства, против одлуке саборског одбора од 14. Јунија о. г. бр. зап. 1371. и овога ингеренцију суспендовањем исте одлуке.

Ради бољег оријентисања штованих читаоца ових редака, навешћемо им прво сâм ток упитне ствари.

Дописом од 17. Септембра 1902. Ад бр. 1348/зап. ех 1902. позвао је саборски одбор арх. административни одбор, да учини нужно расположење, да се епархијска скупштина најдуже за 3 месеца сазове и састане, која ће имати поступати по закључку саборском од 5. Јулија 1902. бр. 6.

На основу тог дописа, расписао је адм. одбор изборе за епарх. скупштину, који су 18. и 19. Новембра и обављени.

Адм. је одбор у својој седници од 19. Дец. закључио, да се Његовој Светости достави списак изабраних чланова за епарх. скупштину, на увиђење и сходну употребу са овлашћењем и учтивом молбом, да она новоизабрану епархијску скупштину када све припреме за сазив исте доготовљене буду, у име његово (одборово) у своје време сазвати изволи.

Дописом својим од 12. фебруара о. г. Ад бр. С. О. 1887/258. ех 1903. позвао је саборски одбор арх. адм. одбор, да пошто је већ давно истекао рок, за који је по наредби његовој имао сазвати епарх. скупштину, то да у току од 30 дана, поднесе му извештај и оправдање, за што његовој наредби није удовољио, а уједно га је позвао, да у року од 30 дана не пропусти сазвати епархијску скупштину тако, да се она у том року има и састати.

Административни је одбор из седнице своје од 20. Марта под бр. А. О. 260/202. ех 1903. одговорио саборском одбору на исти позив ово: „— Овај одбор повињујући се налогу високославног саборског одбора од 17. Септ. 1902., учинио је нужне одредбе, те су обављени избори

чланова за епарх. скупштину 18. и 19. Новембра.“

„Но рок састанка новоизабраних скупштинара односно епарх. скупштине, није се могао утврдити ни објавити из следећих разлога:

„По прописима — — дужни су сви одсеци епархијских власти извештаје о своме раду епарх. скупштини поднети.“

„Како је пак последња епарх. скупштина Арх. карловачке одржана још 1. Октобра 1890., то се за идућу епарх. скупштину има саставити извештај о раду сваког појединог епарх. одсека од 1890. до конца 1902.“

(За тим је наведено, какве су тешкоће за састављање поменутог извештаја — —), те се рекло: „— онда ће лако увидети и вслв. саборски одбор, да гореразложени посао под таквим околностима није могуће обавити ни за двоструко толико времена, колико је за састанак епарх. скупштине одређено.“

„Са разлога дакле тога и оних околности, а не из каквога непослуха и игноровања наредаба своје претпостављене власти, није могао потписани одбор грехваљеној одлуци саборског одбора удовољити и епарх. скупштину до сада сазвати, већ је по свршеним изборима епархијских заступника одлуком својом од 19. Дец. закључио, да се епарх. скупштина тада сазове, када све нужне припреме за иску, на којима се трајно по могућности ради, доготовљене буду, овластивши подједним Његову Светост као свога председника, да у своје време рок за сазив епарх. скупштине одреди и исту сазове.“

На ово је саборски одбор у својој седници од 26. Марта под бр. С. О. 3135/525. закључио: „— Извештај арх. адм. одбора у оном делу, у којем се износе узроци зашто арх. епарх. скупштина до сада сазвана није на знање узети; у оном делу пак којим се јавља да ће се споменути скупштина сазвати када потребан претходан посао, поименце пак када извештаји епархијских одсека готови буду, на знање не узети, већ упутити арх. адм. одбор, да епарх. скупштину без одлагања и без обзира на горње извештаје, сада већ без сваког одлагања одмах, сазвати има, која

ће своје остале послове обавити, а извештај у првом доидућем своје заседању претресати, односно у овом предмету сама одлучити.“

Адм. одбор је на ово у својој седници од 15. Априла под бр. А. О. 260. 587./202. закључио: „ — — — По прочитању горње одлуке вскв. саборског одбора као и по саслушању изјаве Његове Светости, да је у своје време на надлежно место уложио протест против одредбе вскв. српског народно црквеног сабора од 5. Јулија 1902. бр. 6., којом су делом измењене, делом изван крепости стављене до сада постојеће превишње потврђење установе, односеће се на епарх. скупштину и њезине чланове, буде одлучено: с обзиром на горњу изјаву Његове Светости са сазивом епарх. скупштине архидијецезе карловачке причекати дотле, док са надлежног места решење на уложени протест Његове Светости не приспе. Уједно Његову Светост умолити, да савезно са молбом арх. адм. одбора од 19. Децембра 1902. бр. А. О. 873/зап. нужне одребе за сазив епарх. скупштине архидијецезе карловачке изволи издати, чим са надлежног места решење на упитни протест Његовој Светости приспело буде. О чему и вскв. саборски одбор позивом на горњу његову одлуку благонаклоног знања и равнања ради извештити.“

На ово је саборски одбор у седници својој од 14. Јунија под бр. зан. 1371. донео ову одлуку:

„Извештај арх. административног одбора од 15. (28.) априла о. г. бр. 260,587/202 ех 1903. с којим подноси у записничком изводу своју одлуку из седнице од истог дана, под истим бројем, „да ће са сазивом епархијске скупштине архидијецезе карловачке причекати дотле, док са надлежног места не приспе решење, на уложени протест Његове Светости, против одредбе срп. народног црквеног сабора од 5. (18.) јулија 1902. бр. 6. у предмету тумачења привремене епархијске уредбе“ — не узети на знање и горњу одлуку у целисти укинути. Напротив, пошто је записничким изводом из седнице арх. административног одбора констатовано, да је горња одлука донешена баш поводом и услед изјаве г. председника арх. административног одбора под чијим председовањем је арх. адм. одбор у свом извештају од 20/3. 1903. бр. А. О. 260. ех 1903. известио саборски одбор, да је, повињујући се

налогу Саборског Одбора од 17./30. IX. 1902 обавио изборе за епархијску скупштину, но да до састанка саме скупштине није могло доћи ради немогућности поднашања извештаја појединих епарх. одсека епархијској скупштини, па пошто је председник арх. административног одбора таквим својим поступком и понашањем не само обмањивао Саборски Одбор, као своју претпостављену власт а у цели да тиме спречи извршење њених решења и одредаба, него пошто је шта више, таквим својим поступком и понашањем очито успротивио се извршењу одредбе Саборског Одбора као своје претпостављене власти и осим тога и арх. административни одбор наговорио и завео на отворену ренигенцију против одредбе Саборског Одбора као више власти — председнику арх. административног одбора дати најстрожији записнички укор.

Пошто се пак из самог записничког извода из седнице арх. административног одбора од 15. (28.) априла 1903. не може разазнати, да ли су исти чланови арх. административног одбора који су учествовали у седници истог од 15. (28.) априла 1903. учествовали и у седници истог од 20/3 1903., дакле да ли је то био један те исти турнус, па се према томе не може ни установити да ли је до стварања укинуте одлуке дошло услед сопствене кривље њихове или услед тога, што су били заведени у блудњу — одредити истрагу против оних чланова арх. административног одбора, који су у седници од 15. (28.) априла 1903. учествовали у донашању горње укинуте одлуке и тиме помогли спречавање извршења одредбе Саборског Одбора, подједно пак под истрагу потегнуте чланове арх. административног одбора суспендовати за трајања истраге од извршења свих права и дужности, која произлазе из чланства арх. административног одбора. Из разлога пак тога што је г. председник арх. административног одбора и до сада својим поступком спречавао извршење одредбе саборског одбора у предмету сазива арх. епархијске скупштине и шта више извршењу те одредбе успротивио се и на стпор против извршења споменуте одредбе наговорио и завео сам арх. административни одбор односно његове чланове, па се бојати, да ће тако и даље чинити, решити, да сам Саборски Одбор одреди дан састанка архид. епархијске скупштине и да то објави у званичном листу — „Митрополијском Гласнику,“ а осим тога да Саборски Одбор непосредно о томе обавести и на арх. епархијску скупштину позове сваког појединог епархијског скупштинара, као и све оне, којима по привременој епархијској уредби припада право учествовања на епархијској скупштини а у ту цел да си добави потребне списе и податке, понаособ списак нових епархијских скупштинара од архид. административног одбора.

Арх. епархијска скупштина има се сазвати за дан 3. (16.) јули о. г. у Ср. Карловцима у

народном дому те тога дана састати и конституисати се под председништвом дијецезана односно у случају да је исти спречен под председништвом по годинама најстаријег епархијског скупштинара.

Проведење овог саборског(!) решења поверити потпредседнику Саборског Одбора г. дру Миши Михајловићу, а проведење истраге дру Миши Михајловићу и дру Жарку Миладиновићу.“

На ову је одлуку арх. адм. одбор у својој седници од 21. Јунија под бр. АО бр. А. О. 970/551. закључио: „Против одлуке вскв. саборског одбора од 14. Јунија бр. зап. 1371., којом је онострана одлука од 15. Апри. у предмету сазива арх. епарх. скупштине укинута, те с једне стране председнику арх. адм. одбора најстрожији укор подељен, а чланови овог одбора, који су укинута онострану одлуку донели под истрагу стављени и суспендовани, а с друге стране арх. епарх. скупштина ненадлежно по његовом потпредседнику др. Миши Михајловићу за 3. Јули сазвана, улаже овај адм. одбор из седнице своје од данашњег дана, којој су сви под истрагу и суспензију стављени чланови присуствовали, праводобно свој призив на надлежно место на основу заглавља саборскога устројства од 14 Маја 1875.“

„О чему се вскв. саборски одбор знања ради извештава с молбом, да извршење горње своје одлуке до решења уложенога призива овога одбора тим пре обуставити изволи, што се присутни чланови овога одбора једнодушно и једногласно ограђују против горњом одлуком саборског одбора изречене суспензије и одређене истраге, јер не сматрају вскв. саборски одбор компетентним за донашање такове одлуке, пошто је адм. одбор према чл. XVII. и XL. привременог уређења епархија од 29. Маја 1871. једино срп. нар. цркв. сабору одговоран — а ограђују се и против онога подметања, да су на донашање горње своје саборским одбором укинуте одлуке, од Његове Светости као свога председника, наведени и наговорени.“

* * *

Вечнога ради воспоминанија, нека је звано, да је предлог за поменућу одлуку од 14. Јунија бр. зап. 1371. саборском одбору поднео г. др. Никола Ђурђевић,

познати некадашњи жестоки присталица „народне странке“ и бана грофа Куен-Хедерварија, који је из ње утекао у радикале, кад му бан гроф Куен-Хедервари не хтеде дати жељени мандат, услед чега је постао највећи опонент свему што носи тип званичности

Исти се г. и дотле прославио са својим предлозима у саборским одборима, а особито код утока панчевачке општине; ал горњим је овековечио своје и јуристанско значење и знање наших автономних уредаба, те нема сумње, да док за исту одлуку сазнаду православни Хинези у Кини, које гоне некрштени хинезери, да ће га и они узети за свога заступника, као што га узеше босански Срби мухамедове вере за заступника и браниоца својих верских ствари.

Предлог је г. Ђурђевића усвојио саборски одбор једногласно, у ком су буди речено присутна била и два свештеника ил право рећи „попа“ и то поп Вожа Поповић новосадски парох и Саво Стојковић, парох смољановачки. Овим народним поповима, а особито првом не треба се толико ни чудити, кад је он могао јавно у сабору дезаувисати изјаву епископату у погледу учења наше православне цркве за спољашњу управу, зашто је доцније награђен црвеним појасом, овим својим јуначким делом т. ј. давањем укора Његовој Светости, мал те не ће доћи до протопопства.

О поп Сави, који је ушао у саборски одбор само с тога, што је радикал, уздржавамо се суд свој изрећи над његовим јунаштвом, ком примера нема не у нашој православној цркви, него ни у једној на свету, да се један поп може и сме усудити на изрицање укора црквеној поглавици једне митрополије.

Седници, у којој је претресао и усвојен г. Ђурђевића поменути предлог, председавао је потпредседник саборског одбора г. др. Миша Михајловић, пошто Његова Светост није могао председавати кад је дошло питање о несазивању арх. епархијске скупштине, почем је он председавао и у административном одбору, а високопреосвећени је г. Гаврило Змејановић, који

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

заступа председника Његову Светост, кад је бн препречен, имао врло нужног посла у ман. Беочину, камо је морао отићи још пре подне.

* * *

Е, сад кад се ово зна, да видимо, како стоји иначе са напред поменутом одлуком.

Кад се у чл. XIV. привременог уређења епархија од 1871. вели: „Дан избора заступника и рок састанка одређује надлежна епархијска административна управа — адм. одбор —, а до уређења ове дијецезан“;

кад се у закључцима „мајског сабора“ у 3) тач. бр. 6. рекло: „Епархијску скупштину сазива административни одбор без претходне пријаве и одобрења саборског одбора“;

кад се у чл. XI. истог уређења вели: „До коначног уређења делокруга и одношаја епархијске скупштине и епархијских органа — ког уређења немамо ни данас — сваколика епархијска црквена и школска управа (а то је по чл. XIX. и. у. конзисторија и административни одбор), одговорна је сабору изузимајући судску струку, но и за ову је одговорна у погледу тачног отправљања дужности своје“;

кад напослетку и припознати тумач наших автономних уредаба г. др. Жарко Миладиновић, у свом „Тумачу“ код чл. XI. ово рече: „Према овом уређењу одговорне су све епархијске скупштине и власти, изузевши судску струку, српском сабору, а то ће рећи да се против поступка епарх. власти и епар. административних и школских одбора може притужити сабору — —. Иначе се *редовитим* путем подноси *призив* против решења еп. конзисторије митр. нар. црк. савету, против решидбе еп. административног одбора саборском одбору (§ 29. саб. устројства) — —: питамо у првом реду правника над правницима г. др. Николу Ђурђевића, на ком је основу могао и смео предложити саборском одбору, да он не узме на знање и да укине одлуку арх. адм. одбора у погледу држања епархијске скупштине, а остале правнике г. г. чланове саборског одбора, на ком су основу могли и смели усвојити поменути предлог г. Ђурђевићев?

Не сумњиво је дакле, да је право и

арх. административног одбора, да он одређује рок састанка арх. епархијске скупштине. Па кад је он, сазнавши од Његове Светости, као свога председника, да је он поднео протест против закључка „мајског сабора“ у погледу измена у привременом уређењу епархија од 1871., решио, да епархијску скупштину не сазива дотле, док не стигне решење на исти протест: да ли се он тим својим закључком огрешио о постојеће наређење и закон?

Није, а није с тога, што је исти на постојећем закону основан, што је признао и сам данашњи саборски одбор тиме, што је учињене од сабора измене и тумачења, поднео круни на превишњу потврду, да их она одобри преко своје уставне владе „јер закон тумачи онај, који га доноси, а то је сабор и круна“ („Застава“ бр. 144.)

Па кад то стоји, јасно је као сунце, све да и није Његова Светост као врховни чувар народно-црквене автономije, поднео превишњем месту протест против учињених саборских измена и тумачења, да се по истим изменама и тумачењу не сме ни једно автономно тело равнати и управљати, док не стигне превишња потврда, јер иначе не би имало смисла подносити круни на потврду нешто, те и не чекајућ потврду, уводити у живот и захтевати од потчињених власти да се по њима равнају и поступају.

Арх. адм. одбор заслужио је поменути својим закључком похвалу, а не осуду и гонење што се држао кокретно.

Да је поступао по закључку саборском, односно позиву саборског одбора, огрешио би се и он, као и већина административних одбора, о крунино право, који не чекајући на превишњу потврду, поступаше по непотврђеним саборским закључцима.

Ако је истина што се рекло у 144. бр. „Заставе“, да је бивши председник уг. министарства преузвишени г. Коломан Сел, упозорен био, да не допусти да се обаве избори за епархијске скупштине, док не стигне превишње решење на поднесене на превишњу потврду учињене измене и донуне на привремено уређење епархија од 1871., па он то није хтео да учини; тиме се он није ни мало огрешио о своју

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

дужност, јер и по схваћању пређашњег саборског одбора — оног „хајдучког“, — и данашњи је саборски одбор на основу закључка саборског могао позвати административне одборе, да обаве изборе за нове епархијске скупштине.

Огрешо се пак он о своју дужност тада, ако је упозорен био и дознао, до неке епархијске скупштине доносе закључке у супрот постојеће привремене уредбе за епархије од 1871., на основу непотврђеног саборског закључка, па није против тога ништа радио, односно није оно радио, што је као надзорна врховна власт дужан био радити т. ј. укинути такве незаконите закључке.

Замерка пак Његовој Светости што је поред свег тога, што је протест свој уложио против поменутих измена и тумачења, не чекајући решење на тај „правни лек“ без сваког устезања — у име саборског одбора — а као председник саборског одбора — издао налог свима дијецезама и свима епархијским административним одборима да имају неодложно наредити и спровести свуда изборе за епархијску скупштину“ („Застава“ бр. 144.); са свим је неумесна и неоправдана.

Сабор је закључио, да саборски одбор упути све епархијске управе — т. ј. административне одборе — да што пре сазову епархијске скупштине.

На основу тог закључка саборског, саборски је одбор 17. Септембра пр. г. позвао административне одборе, да што пре сазову епархијске скупштине.

Његова Светост, као председник саборског одбора, није био дужан свечано исповедати му се — што се у осталом и онако знало —, да је он уложио протест против закључка саборског и у погледу измена и тумачења привременог уређења епархија од 1871; те знајући како би га напали и у одбору и у штампи, да се противио донашању односно извршењу тог закључка; пустио је да се он донесе и доставио га осталим епархијским управама, у нади да ће наскоро стићи и превишње решење на исти саборски закључак, а ако и не стигне, да ће г. г. епископи дијецезани дати у својим епархијама обавити изборе за

епархијску скупштину, као што је и он дао обавити у Архидијезези, ал да не ће допустити да се и саме скупштине одрже. А ако се и одрже, да не ће допустити да се у њима по непотврђеном саборском закључку изнова бирају сви епархијски одбори, него да се само попуне упражњена места, као што је и сам сабор попунио упражњена места у митрополијско-црквеном и народно-школском савету, која су тела такође уређена привременим уређењима, те је и у њима по истом закључку саборском требало изнова бирати све чланове.

Његова Светост, као дијецезан, кад је видео, да саборски одбор баш не ће да чека на потврду поднесеног на потврду закључка саборског у погледу епарх. скупштине, изјавио је у административном одбору, да је поднео протест свој против истог закључка, на што још није добио одговора. Одбор сазнавши за то, као што рекосмо, закључи од своје воље, да се арх. епарх. скупштина не сазива дотле, док не стигне решење на исти протест.

Па кад се данас Његова Светост онако гадно и недостојно напада и сумњичи у „Застави“, у којој се о њему и члановима административног одбора, који донесоме онако законит закључак, говори као о неким лупежима и тиранима, лажама и бундијама, а уз то онако увијено препоручује, да треба са Његовом Светости *онако* поступати, као што је наведено у бр. 143. „Заставе“, да је тобоже дошло до гушања између Његове Светости и потпредседника г. др. Мише Михајловића, а братић једног народног трибуна у К. јавно у читаоници изјављује, да ће се с Његовом Светости морати онако поступити, као што су преко поступали с краљем Александром, — и ако није извесно, да радикали имају већину код новоизабраних чланова, те да би изабрали онакву конзисторију и административни одбор, какав им треба за постигнуће својих умишљаја — што би тек тада радили, да се Његова Светост противио сазиву епархијских скупштине у Н. Саду, Вршцу, Темишвару, где су имали своју већину, односно држали да је имају?

Би га жива растргли!

У осталом „мајски сабор“ и није донео

икаквог закључка у погледу измене односно тумачења често поменутог привременог уређења епархија од 1871., и то не само у том погледу, *него у опште није он донео ни једне законодавне уредбе или одлуке*, пошто сви његови закључци и одлуке, које је он држао за неке уредбе и одлуке, нису ништа друго, **него прости и немотивисани закључци без икакве важности и силе.**

А исти његови закључци и одлуке нису с тога законодавне уредбе и одлуке, што су на жалост у самом сабору биле већином новајлије — оно неколико матадора, не хтедоше новајлијама и вођама противничких странака, рећи, *како се донашају и како се мора поступати са новодонесеним уредбама и одлукама*, да могу задобити превишњу потврду —, те ни они, ни њихове вође и известијоци, међу којима је било и неколико, који не беху новајлије, не знадоше *како* треба поступати при донашању предлога за уредбе и одлуке, односно са усвојеним од сабора уредбама и одлукама.

Наши су радикали сва могућа средства употребљавали, да само не буду изабрани за посланике „мајског сабора“ г. г. др. Ника Максимовић и Илија Вучетић, а камо им среће, да су их баш они бирали, те се не би на њему с *онаквим* својим закључцима и одлукама бламирали, а подједно показали свету на видику, да они нису дорасли за вође на једном сабору и да они немају ни најпримитивнијег парламентарног знања.

Или зар то није бламирање и незнање, кад „мајски сабор“ са својим известијоцима и од њега изабрани саборски одбор, у кога уђе крем радикалски, не знадоше ни то, да се при донашању једне нове уредбе односно одлуке, мора ставити и то: овај се закључак или одлука има у име сабора поднети својим путем на превишњу потврду. А сами таки закључци да се имају подносити на превишњу потврду посебним преставкама, потписатим од председника, потпредседника и једног перовође саборског (в. §. 14. саборског устројства од 1875.), у којима се имају образложити побуде за њихово донашање.

Такви се закључци саборски обично пропраћају оваквим представкама: В. В.

На темељу §. 19. тачке 6) саборског устројства, потврђенога највишим решењем В. В., а услед предлога саборског одбора, учињеног услед уредбе § 32. с. у., установио је овај верноодани српски православни нар. црк. сабор ову под $\frac{1}{2}$. приложену „Уредбу о поступку при издавању зајмова из срп. нар. црк. фондова и заклада.“

„При установљењу ове уредбе руководили су овај најпокорнији сабор следећи разлози и обзир. — —“

„Образложивши тако у главном у речи стојећу уредбу, с најдубљим поданичким страхопоштовањем усуђује се овај свагда верни српски прав. нар. црк. сабор приступити В. В. са најсмернијом молбом својом: „Да В. В. „Уредбу — — —“ најмилостивије одобрити изволи.“

„Из седнице српског прав. нар. црк. сабора, држане у Карловцима 3. Октобра 1879. — — —“

(Овако је сабор пропратио свој закључак у погледу поступка при давању зајмова.)

А *шаким* је представкама пропратио исти сабор и „Уредбу о прав. срп. црк. општинама“; „Уредбу о уређењу епархија, нар. црквеном митрополитском савету“; „Уредбу о уређењу православног срп. нар. свештенства, парохија и протопрезвитерата“; „Уредбу о надзору над нар. црк. добрима“; „Уредбу манастирског фонда“; „Молба да се закладе Саве Текелије саборском одбору на руковање преда“; „Преставка у предмету оснивања мировинског фонда за учитеље срп. нар. школа“; „Преставка у погледу наредбе председништва кр. уг. министарства од 30. Септембра 1876.“

А *тако* су исто све до „мајског сабора“, шиљане представке на превишње место за сваки закључак саборски и одлуке, за које је требала превишња потврда.

Тако је н. пр. сабор у својој седници од 28. Маја 1875. донео одлуку у погледу измене чл. XXXVI. привременог уређења епархија од 1871., те је ставио ово: „Ова одлука ступа у живот по одобрењу Његовог Величанства, а изведење поверава се саборском одбору.“

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unilib.rs

А је л „мајски сабор“ тако поступао са своје подобне закључке и одлуке?

Није. Он није ни за један свој закључак и одлуку, за коју је требала превишња потврда, па ни за оне о манастирима и епархијским скупштинама, из самог сабора прошираном преставком молио за превишњу потврду, шта више сâм сабор није ни закључио, да се за такве своје закључке у опште моли превишњу потврда, држећи себе за сувереног, за чије закључке и не треба превишње потврде, него је просто своје такве закључке доставио саборском одбору на извршење, од којих је овај неке — по свом свхаћању — послао председништву кр. уг. владе, да за њих испослује превишњу потврду, а многе, за које је требало такође превишње потврде, није ни послао, него их је сам извршио, због чега му је више пути у „Новом Србобрану“ пребачено, што је и послате шиљао, кад то није сабор закључио.

Сабор се ставио дакле на становиште француског конвента, те је држао да је он такво тело, које може доносити нове уредбе, а постојеће по својој вољи мењати и тумачити, без да је дужан за то искати ичију потврду.

И кад овако стоји са закључцима „мајског сабора“; јасно је по томе да ће кр. угарска влада, кад једном доспе до претреса послате јој саборске закључке, те увиди некоректност и незнање саборског одбора а и самог сабора, просто их — ил као што се каже а *litine* — повратиши, без да ће их моћи и хшети поднети на превишњу потврду.

Овако ће она морати с њима поступати, па решавао их министар Сел, Куен, Талијан, Кошут, односно реферисао о њима Гемери, Јовановић ил ма ко други, који зна како се шиљу од сабора на превишњу потврду закључци и одлуке које требају превишње потврде, и ми бисмо волели видети тог кр. угарског министра председника, који би могао у супрот § 14. саборског устројства од 1875., по ком преставке саборске пошлисује председник, потпредседник и перовоџа, поднети на превишњу потврду, онако поднесене му закључке саборске и одлуке, који се закључци

пре могу сматрати за закључке саборског одбора, него за закључке саборске.

По овоме је дакле бачен новац у ветар, што га је наш народ издао за „мајски сабор“, исто као и онај за новосадски збор, на ком се заборавило — поред два председника — изабрати одбор, који ће извршити донесене одлуке, те с тога исте и осташе неизвршене на папиру, јер као саборске одлуке и уредбе као што рекосмо не важе. Рад саборски — управо изабратог ревизионог одбора са своја два „стручњака“ — око тобожњег надпрегледања рачуна, не може се назвати никаквим радом, који у осталом и није нов рад, него подгревање извештаја пређашњих саборских одбора, протурених у „мајском сабору“ као рад ревизионог одбора и стручњака, о чему би г. Евген Думча умео много што да каже.

Пошто се дакле и поменути закључак саборски од 5. Јулија 1902. у погледу епархијских скупштина, не може узети за правоваљан закључак саборски, а све да је и такав, до данас није задобио превишњу потврду: јасно је као сунце, да се на њега административни одбор, односно епархијске скупштине не морају обзирати, а који су се на њега обзирали, да су се огрешили о постојећу уредбу, те по томе су њихови закључци и избори донесени и обављени, незаконити, те се нису ни дужне незадовољне странке закључцима од тако изабратих власти повиновати, нити их респектовати.

По постојећој — законитој — уредби, имали су се — кад се већ хтело по закључку саборском да држе епархијске скупштине 1902/3. — у епархијским одборима само упражњена места попунити, а не изнова сви одсеци новим изборима изабрати, те по томе *ови* су новоизабрани „устарабари“, а не они стари, чиј је мандат имао трајати до сталног уређења епархија, ког ни данас немамо.

Ово је јасна и чиста ствар, коју, наши радикали могу исмевати и правити вицеџе,¹¹ ал која се не може никаквим паметним разлозима побити.

Може голим фразама и софизмима, ал на то се паметни људи не обзиру.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Дође л' једном у положај онај Грујићев „трећи“, да у томе изрече своју пресуду, не ће је моћи ни он друкчије изрећи.

Држимо, да смо довољно доказали, да саборски одбор није био властан укинути закључак арх. адм. одбора од 15. Априла, који је са свим основан на закону и уместан.

Да видимо сад како стоји са поделењем „најстрожијег записничког укора“ Његовој Светости, као председнику административног одбора.

Према напред реченом о одговорности административног одбора, јасно је да он није одговоран саборском одбору за свој рад, те по томе саборски одбор није ни властан подељивати укор председнику његовом, све да је случајно поменуто рађено у административном одбору под председништвом потпредседника његовог, а камо ли што је рађено под председништвом сâмог председника Његове Светости, коме као таквом, није властан да суди саборски одбор, састављен из већине световњака, и то да изрече пресуду без претходне истраге, него је њему властан да суди ако се огреши о постојећа наређења као председник епархијских власти, на основу §. 15. IV. одсека системе конзисторијалне од 5. Априла 1782. екстрајудиционална комисија, односно св. архијерејски синод.

С тога је подељен Његовој Светости „најстрожији записнички укор“ не законит и не важећ, због чега ће држимо његови изрицатељи морати одговарати и свечано повући га.

Да се види разлика између „хајдучког саборског одбора“, и данашњег радикаског, навешћемо ово успоређење.

„Хајдучки саборски одбор“ видећи, да се у Вршцу ради којешта, изаслао је 1899. из своје средине поверенство са вкспр. г. епископом Мироном Николићем, да се на лицу места увери о правом стању.

По обављеном извиђају и прочитаном извештају, усвојио је саборски одбор овај предлог истог поверенства:

Пошто из списка, који саборском одбору стоје на расположењу, из података извршеног извиђења и из извештаја, које је истражно поверенство на том основу предложило, несумњиво произлази, да је управа вршачке епархије у

сваком погледу протуправна и незаконита, те да тамо несвесно стање влада, пошто је то већ у толикој мери утицало на верске осећаје и морал у тој епархији, на њену автономну управу и њене имовинске интересе, да је саборском одбору постало већ готово сасвим немогуће, да у својем надзорном и контролном делокругу успостави и у њој правни рад; пошто се прави извор том стању налази једино и искључиво у самом епархијском епископу госп. Гаврилу Змејановићу (који би имао бити најповзванији чувар правног реда у епархији и који је председник епархијских органа) и у његовом протуправном држању, у његовој радњи против закона и у његовом пропушту званичких дужности, које га чине с једне стране непоузданим на челу епархије, а са друге стране неспособним, да у моралном и правном погледу епархијом даље управља;

пошто даље саборски одбор у властитом делокругу према епархијском епископу нема нити дисциплинарне власти нити других законитих средстава, да га принуди на испуњење законитих дужности и да га суспензијом или свргнућем учини безопасним за цркву и автономiju; пошто најпосле саборски одбор нити у моралном нити у имовинском погледу не може преузети нити носити одговорности за недогледне штетне последице жалосног стања у вршачкој епархији;

Предлажемо: да саборски одбор изволи све списе, истражне податке, поверенствене извештаје са својим испрним извештајем, предложити св. архијерејском синоду са пуном поштовања молбом, да благоизволи у властитом делокругу и колико је год могуће без одлагања поступити против г. Гаврила Змејановића епарх. епископа вршачког ради очувања вере, морала и автономног правног реда у ерској православној цркви ове митрополије.“

По прочитању овог закључка, довикнуо је г. др. Јован Радивојевић Вачић: Није могуће! Јесте, одговори вкспр. г. епископ Змејановић, који га је прочитао, а г. др. Славко Милетић, благоизволео је рећи: Безобразлук!

1902. изгледало је радикалима за немогуће и за безобразлук закључак саборског одбора, што је учтиво умолио св. архијерејски синод, да у свом делокругу изволи поступити против вкспр. г. епископа Змејановића, ради очувања вере, морала и автономног правног реда у српско православној цркви карловачке митрополије; а 1903. њихов саборски одбор изриче Његовој Светости као председнику арх. адм. одбора најстрожији записнички укор и то

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

само с тога, што је под његовим председништвом адм. одбор закључио, да не ће епархијску скупштину дотле сазвати, док не стигне превише решење на поднесен протест Његове Светости против закључка саборског о епархијским скупштинама.

1902. узгред се на сабору замерило вјеро г. епископу Змејановићу и вршачком адм. одбору, што су поднели уток кр. уг. министарству против поменутог поступка и закључка саборског одбора; а данас се подиже до неба вика, што је Његова Светост и арх. адм. одбор поднео уток против поменутог решења саборског одбора.

Живела доследност!

И кад је ова ствар — о сазиву арх. епархијске скупштине — овако текла, не треба човек да је ванредне памети — ал треба да буде беспристрастан и несебичан —, да увиди, да нема у поменутиим закључцима никакве недоследности, нити обмањивања претпостављене власти, која у осталом као таква не сме чинити што-но реч којешта, и растресати се над нижом власти, него која мора у првом реду сама поштовати постојеће законе и уредбе и по њима се и сама управљати, и настојати, да се и ниже по њима управљају, и да их респектују.

И пета заповед Божја, вели: „Поштуј оца свога и матер своју — —,“ ал родитељи немају права, да натерују децу своју да чине којекаква злочинства, нити су им деца дужна у томе повинovati се и слушати их.

Истина, саборски је одбор претпостављена власт у извесним приликама административним одборима; ал за то нема он права да их наводи на гажење и непоштовање постојећих закона и наредба, нити су га адм. одбори дужни у томе слушати и извршивати његове незаконите наредбе, као што је н. пр. и поменута његова наредба, да се одрже епархијске скупштине са оним делокругом, каквог им је „мајски сабор“ одредио, ал који још није добио превишњу потврду.

Ово је бар јасно, и кад је јасно, детињарија је позивати се на своје старешинство, и говорити о некој непослушности спрам надзорне власти.

Што се тиче оног мудрог правничког разлога: „пошто се из самог записничког извода из седнице адм. одбора од 15. Априла 1903. не може разазнати, да ли су исти чланови арх. адм. одбора, који су учествовали и у седници од 20. Марта 1903, дакле да ли је то био један те исти турнус, па се према томе не може ни установити да ли је до стварања укинуте одлуке дошло услед сопствене кривље њихове, или услед тога, што су били заведени у блудњу — одредити истрагу против оних чланова арх. адм. одбора, који су у седници од 15. Апр. учествовали у данашњу горње укинуте одлуке — —, подједно пак под истрагу стављене поменуте чланове арх. адм. одбора суспендовати за трајање истраге од извршења свих права и дужности, која произлазе из чланства арх. адм. одбора“, имамо на њу приметити.

Пре свега молимо наше правнике — без разлике странака —, нека добро прочитају поменути став — разлог — што га је написао г. др. Никола Ђурђевић, а усвојио г. г. др. Мита Мушички, одређен бранилац манастира Ходоша, др. Владислав Манојловић и др. Жарко Миладиновић писац „Тумача“, па нек по души кажу: да л' је он у стању одржати критику?

Ми велимо да није!

Зар је то разлог какав за стављање под истрагу и суспендовање извесних права чланова једног турнуса — чланова једне седнице адм. одбора —, што су донели закључак, који је на постојећем закону основан, и зар није прво требало извидети, који су чланови били у седници од 20. Марта, а који од 15. Априла, ако се хтело сазнати, да л' је поменути закључак о узроку песазивања епархијске скупштине, донесен услед сопствене кривље, или из заведене блудње; јер сваки ће нам допустити, да је свугде у свету друкчија казна за кривца, који учини што из сопствене побуде — воље —, а друкчија, који учини из заведене блудње!

Тако је исто принцип, да онај који неког заведе обманом на нешто, да је тај кривљи од оног, кога је завео.

Па откуд мања казна за тобожњег за-

WWW.LINJIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

вадача — Његову Светост — од заведе-
них — чланова адм. одбора?

Ал по правничким појмовима г. г. др. Николе Ђурђевића, др. Мите Мушицког, др. Жарка Миладиновића и др. Владислава Манојловића — чланове неправнике поп Божу и Саву, и др. Мишу Михајловића, не ћемо да узмемо у обзир —, право је да се казне чланови арх. адм. одбора због поменутог закључка, без истраге суспендовањем од припадајућих им дужности и права, донели поменути закључак из сопствене побуде, а донели га из заведене блудње, а председник са записничким укором.

Г. г. правници саборског одбора, у својој журби, а можда и бојазни, да се не би високопреосвећени г. епископ Змејановић, повратио с пута и дошао у седницу, па заузевши председничко место, као председник не допусти им да онакову одлуку донесу — као што се по доласку свом и изјаснио и замерио им —, и не опазеше и ону баш да не кажемо несмислицу, да у једном турнусу не морају баш сви чланови бити једног мишљења, те да је по томе требало у одлуци речено бити, да се они чланови имају суспендовати и под истрагу ставити, односно одузети им права и дужности, који су гласали за укинуту одлуку у погледу несазива епархијске скупштине, а не све ђутуре, без обзира ставити под једну капу.

Сумњамо, да би *тако* што могао предложити и изнети г. др. Бранко Илић, изналазалац теорије, да у човекој глави има „соса“, те да је по томе и „сосана памет“ друкчија од памети оних људи, који је немају, а коју по његовој тврдњи већином радикали имају.

Овака правничка брука могла је учинена бити од поменутих правника — доктора права — само с тога, што њих при њеном донашању није руководио здрав — хладан — разум, него страначки бес, који највеће умове уме да заслепи, те да учине нешто, због чега се, кад се „истрезне“ и сами стидети морају.

А тај је страначки бес нама — а особито на автономном пољу — до сада овамо од 1869. грдних штета допринео и допринаша, и њему се имају приписати све оне

трзавице и утрошен новац и време у којекакве експерименте, од којих је сваки пре имао користи, само не наша црква, школа и народ.

Да није тог несретног страначког беса било, не само код радикала, него и код либерала, давно би и давно била срећена и наша црквено-народна аутономија, за чије несређење још већу одговорност носе либерали, него радикали.

1892. могла се средити наша аутономија, јер тешко да ћемо икад дочекати *онако* подесну прилику за њено сређење, ал либералима не даде страначки бес да попусте од својих „начела“, — као да их нису до тада толико пути напуштали —, и тако смо дочекали, да је радикали сређују с њиховим поповима и пештанским пријатељима, који немају појма о уређењу тако крупних ствари.

Кад се као што се из напред реченог види, арх. административни одбор изјавио саборском одбору, за што не може одредити још дан за држање епархијске скупштине, који је разлог као што видесмо са свим уместан и законит; кад се из напред реченог види, да је административни одбор властан да одређује дан држања епархијске скупштине, који је разлог као што видесмо са свим уместан и законит: за сваког, само не за г. г. правнике саборског одбора др. Николу Ђурђевића, др. Миту Мушицког, др. Владислава Манојловића и др. Жарка Миладиновића, било би јасно, да је саборски одбор тај основани и законити разлог требао усвојити, и оставити на миру арх. административни одбор и чекати даљи развитак.

Њима пак *то* не беше довољно, те почевши ићи нузбрдицом незаконисти, не само што неовлаштено издадоше Његовој Светости, као председнику „најстрожији записнички укор“, што укинуше поменути закључак, што ставише под истрагу цео један турнус адм. одбора, и што га пре истраге суспендоваше од чланства, дужности и права скопчаних с чланством, него присвојише и неовлаштено и незаконито и право одређивања дана, кад да се одржи епархијска скупштина, а сем тога наредише да у супрот јасном наређењу чл. XVII. пр.

уређења епархија од 1871., по којој је диецезан председник еп. скупштине, те се по томе без њега еп. скупштина не може ни конституисати ни отпочети рад, у случају да би Његова Светост *препречен био** да епархијску скупштину отвори, да се конституише под председништвом најстаријег по годинама епархијског скупштинара.

Како је по истој одлуци саборски одбор опуномоћио свога потпредседника г. др. Мишу Михајловића, да изврши решење његово, то је исти још тог истог дана у „Српском митрополијском гласнику“ у бр. 11. позвао све новоизабране чланове арх. епархијске скупштине, и оне којима у смислу привремене епархијске уредбе припада право учествовања на епархијској скупштини, да се 3. Јулија у 11 часова пре подне у просторијама српског „Народног Дома“ у Карловцима, наћи изволе, и у скупштини учествовати.

По истој одлуци поверено је било г. г. др. Миши Михајловићу, и др. Жарку Миладиновићу да спроведу истрагу против чланова арх. адм. одбора, који су учествовали у седници од 15. Априла и донели ону одиозну одлуку, којом се одрекла послушност претпостављеној власти.

У „Народном дому“ је домар већ почео да чини припреме за миле госте, а г. др. Миладиновић је почео да проучава

* Како ова реч звони и има л места, после тврдње, „да пошто је г. председник адм. одбора и до сада својим поступком спречавао извршење одредбе саборског одбора у предмету сазива еп. скупштине и шта више извршењу те одредбе успротивио се и на отпор против извршења споменуте одредбе наговорио и завео сам арх. адм. одбор односно чланове његове, па се бојати да ће тако и даље чинити“? Ми велимо да нема, и пошто нема, она је ушла у одлуку само из шеретлука! Кад је г. др. Никола Ђурђевић рекао ав. требао је казати и буки, те у место „препречен био“, требао је ставити „не би хтео“. Према напред реченом, само је ова реч имала места, а не „препречен“.

Г. г. правници саборског одбора, нису тако наивна, да су могла мислити, да ће Његова Светост, после изрицања укора, после одређивања дана скупштине и позива на скупштину, хтети и моћи отворити сазвану по потпредседнику еп. скупштину, ако само не буде препречен. Знали су они врло добро да после тога Његова Светост, нити ће хтети нити моћи, отворити скупштину, све и да не буде препречен, јер као што је сваком, тако је и њима добро познато да, Његова Светост удеси своје послове тако, да увек може да председава у свима седницама у којима је он председник.

Зашто је пак г. др. Ђурђевић ставио „препречен“ у место „не би хтео“, не знамо, и добро би учинио, да то растурачи у посебном чланку, који баш не би морао бити *онако* дугачак, као онај о чл. XI. и XII. епархијске уредбе.

у свом „Тумачу“, на основу којих би §§. и чланака могао оборити и доказати, да чл. XIV. привр уређења епархија, по ком „рок састанка епархијске скупштине одређује административни одбор“, и чл. XI. и. у. по ком је административни одбор одговоран сабору, а не саборском одбору, у самој ствари не садрже оно, што на први поглед и неправницима изгледа да садржи, како би по том могао учинити предлог за што строжију казну ренитентних чланова административног одбора, који држећ се поменутих чланака, отказаше послушност саборском одбору; кад као гром из ведрог неба допаде глас из Пеште, — до скоро беле, сада црне —, да министар-председник преузвишени г. гроф Куен-Хедервари систира извршење одлуке саборског одбора од 14. Јунија у погледу одржања епархијске скупштине и спровођења наређене истраге.

Та је вест што би рекли браћа Хрвати запањила и правнике данашњег одбора и све радикале, и не само њих, него и орган наших самосталаца „Нови Србобран“, који описани поступак Његове Светости и арх. административног одбора, а и само министрово систирање извршења поменуте одлуке саборског одбора и обустављање истраге, назва „најновијим автономним скандалом.“

И заиста се цео поменути спор између саборског одбора и Његове Светости и арх. административног одбора о држању арх. епархијске скупштине, може назвати „автономним скандалом“, кога није Његова Светост и арх. административни одбор изазвао својом ренитенцијом, него кога је изазвао саборски одбор својом незаконитом одлуком.

Да се саборски одбор држао постојећег закона и уредаба, не би могао ни смео позивати арх. административни одбор да учини нешто против постојеће уредбе.

Овако својом одлуком изазвао је праведан отпор, и кад председник кр. угарског министарства на основу припадајућег му права, систира извршење нападнуте одлуке, онда се тај његов поступак не може назвати „незаконитом ингеренцијом“, као што га назва „Нови Србобран“, и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ко тако о тако јасној ствари пише, тај само заводи наш доброћудни народ.

Уредник „Новог Србобрана“ обесивши професуру о клин, и одавши се на политично поље, да на њему умножи број наших неквалификованих уредника, као посланик на „мајском сабору“, требао је донети предлог за одлуку, да се ван крепости стави одмах заглавље саборског устројства од 14. Маја 1875., по ком председнику кр. уг. министарства припада право касације решења највиших наших автономних власти, чиме би више користио своме народу, него нападати на закону основан поступак митистра председника.

Није оно пријатељ народу, који му ласка и пише онако како му гове, него онај, који му истину у брк говори.

Да је код наших највиших власти било и да има више хладнокрвности и обазривости, а мање партизанства и пренагљености; мање би имао угарски министар председник да се бави нашим стварима.

Било је времена, кад се могло отклонити речено заглавље; данас се већ не може, а како су се код нас распалиле страсти и мржња, скоро је и боље да остане и на даље исто заглавље у крепости и снази.

Кад човек чита у „Српском митрополијском гласнику“ извештаје о седницама саборског одбора, и види она силна неоснована на закону решења, него донесена из партијских обзира — партијског беса —; не треба се чудити ни мало што незадовољне странке морају да се обраћају кр. угарском министарству, као што се због поменутог незаконитог његовог закључка морала да обрати и Његова Светост и арх. административни одбор.

Нека је овде знано и то, да Његова Светост није протестовала против самих одлука саборских у погледу епархијских скупштина, него је она протестовала против тога, да се исте одлуке пре превизиње потврде издавају.

А то тек није грех ни издајство!

*

Када смо оно 1902. у чланку: „О одговорности епархијских власти“ написаном и издатом за време држања „мајског сабора“, на стр. 13. набројавши коректно држање

саборског одбора сипрам неких ренитентних епархијских скупштина и административних одбора рекли: „— шта се може назвати анархијом, ако се не може назвати неслушање наредаба виших власти од стране нижих — потчињених?“; позвали смо једно правике наше нове автономне владе — саборског одбора —, да на иста питања одговоре.

Том смо им приликом рекли и ово: „Они ће имати радом својим да докажу: да л се може у опште владати, кад н. пр. једна нижа власт не ће да се осврће на наредбе више власти, него хоће да ради што хоће и како хоће, изговарајући се, да она не само да није саборском одбору одговорна, него му не ће да призна ни контролно право, већ једино сабору. А да ће и он — саборски одбор — доћи у тај сретан положај, за то не треба да се брине. За то ће се већ постарати епарх. скупштине и ако не у Угарској, а оно у Хрватској и Славонији.“

Од то доба ево навршила се тек година дана, и за то је време имао саборски одбор да се увери, како је „мајски сабор“ љуто погрешно, што је за љубав дернога Вршца и вршачке политике, изрекао: „да је епархијска скупштина одговорна за свој рад једино сабору.“

Прво му је епархијска скупштина темишварска „пукла под нос“, за тим пакрачка, па ево и административни одбор архидијецезе карловачке.

Ваистину, нисмо се надали, да ће му се тако брзо осветити непромишљен поменути његов закључак.

Кад је претресен на „мајском сабору“ извештај пређашњег саборског одбора, тада је исти одбор назван „хајдучким одбором“, што се усудио окарактерисати својим правим именом ренитентан рад епархијске скупштине и одбора административног вршачког и што није могао ни смео допустити да одбор и конзисторија чине којеква чуда и покоре, те да им стане на пут одредио поверенство да се на лицу места увери о самој ствари, пошто му се не хтедоше послати искани записници.

А сад кад је административни одбор архидијецезе, држећи се закључка „мај-

ског сабора“ у погледу одговорности епархијских власти, одговорио саборском одбору: нисам ја теби, него сабору одговоран за свој рад; пише се у „Застави“ у 143. бр.: „— — Јер не ће, и не може тек нико спорити, да по нашим автономним уредбама припада саборском одбору право, а има и дужност, да надзирава, позива на одговорност, а и укорје коју потчињену област и председника јој, ако су се они огрешили о какав закон или о дисциплинарне прописе. Што важи за све области, важи заједно и за административни одбор и његовог председника. — — А држали државна власт, да је јача потчињена област, него она претпостављена, онда то води државном расулу. . . .“

А у 148. бр. „Заставе“ рекло се и ово: „— — Може ли виша власт, мењати и укидати одлуке ниже власти? Може ли тражити од ње извештаје? Може ли јој валагати и у случају непослушности, и може ли је натерати на послушност и казнити је?“ те пошто се одговорило да може и да је то дужност више власти, рече се, пошто се прво признало, да по чл. XVIII., епархијска скупштина контролише рад црквене и школске управе, и да је сваколика управа по чл. XL. одговорна сабору, по: „новији закон потири стари закон, ако је стари у противности са овим. Епархијска уредба важи од 1871., а саборско устројство од 1875. Саб. устројство дакле новије је и ако се одредбе сударају, онда важе одредбе саборског устројства, јер су — новије, § 22. саб. устројства каже: „У делокруг саб. одбора спада 8) — — и контролише органе, које су уредбама установљене.“ Епархијском уредбом од 1871. установљени су ови органи: конзисторија, административни одбор и епархијски школски одбор.“ Већ по томе дакле контролише саборски одбор одборе административне. — — О сазиву епарх. скупштина решава дакле као прва инстанција адм. одбор, а као друга инстанција саборски одбор, а ова два инстанција може да уништи или промени одлуку адм. одбора. — — Адм. одбор доцкан се сетио да приговара саборском одбору компетенцију, јер чл. XVIII. и XL. епархијске уредбе *покишени*

су одредбама §§. 22. и 29. саборског устројства.“

Овако уредништво „Заставе и његов сарадник Ненад сада пишу. А како је писано у њој за време „мајског сабора“, и како се од радикалске стране писало и говорило у сабору против пређашњег саборског одбора, који је то исто становиште за време свога постајања исповедао, види се јасно из „Заставе“ од 1902.

Од оваког данашњег писања „Заставиног“, ми нисмо могли добити већу сатисфикацију, да је наша тврдња, да су епархијске власти одговорне саборском одбору, била основана, до чега су сада — ал доцкан — и сами радикали дошли.

Сад после онаког закључка „мајског сабора“, могу и административни одбори, а не само епархијске скупштине пуцати под нос саборском одбору, јер кад по њему није епарх. скупштина одговорна саб. одбору, нису ни административни одбори, ни конзисторије, пошто су сви постали на основу једне исте уредбе, и тврдња радикала, да епарх. скупштина није саб. одбору одговорна с тога, што је она заступство, а епархијски су одбори власти, није ништа друго него прост софизам, пошто је и она орган који постоји на основу извесне уредбе, а сви такви органи одговорни су саборском одбору, односно он има над њима надзорну власт.

Уредник пак „Новог Србобрана“ у 147. рече: „Како ће функционисати наша автономна управа, ако свако може чинити што хоће, и ако ниже власти пркосе вишим — управо себи, народу и цркви — са угарском владом.“

Да је г. уредник као посланик на „мајском сабору“ био противан са својим једномисљеницима, да се не донесе онакав закључак у погледу одговорности епархијских власти, односно да је исти донесен у прописаној форми и на потврду послат и потврђен, имао би права, да данас овако пише. А пошто све то није случај, за то и нема права да овако пише.

* * *

Из свега реченог, види се, да се заједно описан спор између саборског одбора и

арх. административног одбора може назвати „автономним скандалом“, ал се подједно може видети и то, да се поступак саборског одбора може назвати „автономним скандалом“, а не поступак адм. одбора, Његове Светости и председника кр. уг. министарства, и који је поступком својим изазвао мешање државне власти у наше ствари.

Да је саборски одбор био мало тишији, те да није форсирао, да се пошто по то дође до нових избора епархијских власти и у Архидијезези — и ако као што рекосмо није уверен о већини својих присталица у новоизабраној скупштини —, како би и у њој, као у бачкој и вршачкој епархији, његове присталице могле доћи до ухљебија, односно делили им милости; уштедио би и себи и нашем народу и цркви и тај „автономни скандал“, у којима на жалост не оскудевамо и из којих не излазимо.

Па нека нам и тај „најновији автономни скандал“ послужи за доказ, да није довољно бити само на перу фразиста, а на језику гњаватор, ако смо ради да нам рад а особито на црквено-народном пољу буде од користи, него, да се од оних, који поверењем народним дођу до ушливног и решавајућег уштива, иште пре свега нужног знања а уз то и хладнокрвности и истинског родољубља.

А подједно нека нам он послужи за доказ, да без споразума са јерархијом, не можемо никад доћи до сређења наше црквено-народне автономije.

Ако нам је до пркоса, а ми терајмо га и на даље, ил право рећи, држимо се досадашње памети, па ћемо далеко доћи!

И опет велмо што смо у више прилика рекли, нико нам није такав непријатељ и толико нам не шкоди, као наша јавна гласила са својим неквалификованим уредницима, који се ни на што друго не обзиру, него на допадање светине и својих партизана.

Крајње је време, да у том погледу и наша јавна гласила пођу другим правцем и да својим неумесним писањем не раздражују светину, него да је паметним писањем привикавају на ред и рад, те да се

више брине о својим нуждама и невољама, него што се брине о црквено-народним стварима о којима нема ни појма.

† Папа Лав XIII.

7. о. м. умро је у Риму после кратког боловања, у 94. години живота свога папа Лав XIII.

Папа Лав XIII. био је 258. епископ у Риму, која се епископија временом уздигла на први степен у римокатоличком Хришћанском свету, те се његов епископ — папа — сматра и дан-данаас за видиму главу црквену на земљи и за намесника Христовог, који је као такав и непогрешив.

Између тих 257 епископа — папа —, било је са свим обичних јерарха, шта више било их је и чудовишта, ал је било и врло великих јерарха, међу које је спадао и папа Лав XIII., који је својим знањем и ученошћу, чврстом вољом, савесним вршењем своје узвишене дужности, знао задобити поштовања на све стране и то не само код римокатоличког света, него и код православног и протестантског. Његове енциклике, којих је подоста издао, одликују се дубоким познавањем ушитне ствари, о којој се у њој говори, и из њих се види свестрана ученост његова, а подједно и брига и интересовање за сва што-но реч горућа питања.

Ступив на престо римских папа у најтеже време, знао је он повратити му сјај и силу, да је поред свег тога, што не имађаше световне власти, као што имађаху његови претходници, задобио својој духовној столици и себи више угледа, но што га многи силни световни владооци имађаху.

И ако је и он као и дотадашње римске папе настојао, да се наша источно-православна црква сједини с римокатоличком црквом, под његовим првенством; ипак му се мора признати, да је он у томе био врло обазрив, и да није радио на томе, да се то јединство силом изведе, на штету нашег православља.

Не, он је духовним средствима покушавао да се дође до тог јединства.

Нама се Србима доста благонаклон показао у преговорима са кнезом црногорским Николом, а особито у питању св. Јеронимског завода у Риму. А и иначе не можемо се на њега тужити.

Како се данашњим даном све то више шири српска идеја и код римокатолика, а особито у Далмацији, где много има римокатоличких Србаља, у српском је интересу, да за последника папе Лава

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

буде изабрат достојан јерарх, који ће као и он имати онаке узвишене мисли и погледе о свом високом положају.

Папи Лаву вечан спомен!

Д. Р.

ЛИСТАК.

Вести

(Седнице црквено-народних власти.) Седнице арх. административног одбора, одржаће се 28. о. м. а конзисторије 22. о. м.; седнице Митрополитско-црквеног Савета 23. о. м.; седнице Школског Савета 29. о. м.; седнице Саборског Одбора 1. Августа.

ПРИПОСЛАНО.*

Славном уредништву Српског Сиона у Карловцима.

Позивом на установу § а 16. тисковног законика од 17. маја 1875. молим славно уредништво, нека изволи у наредном броју „С. С-а“ уврстити следеће:

У броју 12. „Српског Сиона“ изашла је једна белешка под насловом „Епархијска скупштина архидијецезе Карловачке“, у којој се вели, да је г. потпредседник Саборског Одбора (др. М. Михајловић) „могао бити о обустави извршења закључка Саб. Одб. у предмету сазивања епарх. скупштине, извештен од свога пештанског пријатеља, можда пре но Његова Светост“.

Ова белешка, ако и не отворено, то ипак

* Да нисмо погрешили, што смо рекли, да је г. Михајловић можда пре од Његове Светости добио од свога пријатеља из Пеште — који у осталом није морао бити баш г. секретар Јовановић — глас о систирању извршења одлуке саборског одбора у погледу сазива еп. скупштине, и да га је с тога опозвао; не треба нам бољег доказа од тврдње г. Јовановићеве, којом признаје да је и њега изненадила изјава г. Михајловићева у 139 бр. „Заставе“ у предмету епархијске скупштине, те по томе да и он не верује у наведен од г. Михајловића разлог за одгоду скупштине.

Да л г. Јовановић стоји у кореспонденцији са „скроз и скроз поштеним и карактерним“ г. Михајловићем, то наравно да не можемо знати. Ал ако стоји тврдња г. Јовановића, да су за упитну ствар знали само њих тројица, и да се иначе врло тешко дознају подобне новости из Пеште; не знамо: ко онда доставља радикалима *тако* ствари, и ко им је могао јавити — што се не зна ни у Карловцима — да су закључци „мајског сабора“ одаслати круни, као што се рече у бр. 154. „Заставе“, и ко други има интереса да г. Јовановићу доставља колажује о њему гласове у Карловцима? Уредништво.

између редака сумњичи некоректним поступком оне, који су имали знања о притужби Његове Светости, односно о намераваној телеграфској одредби Његове Преузвишености госп. Министра председника.

Пошто пак о целој ствари, то јест о поднеску и о учињеној одредби, осим госп. Министра председника, државног тајника и мене као референта нико знања имао није, нити је могао имати, то је очевидно, да је сумњичење управљено против моје личности, и да се под пештанским пријатељем госп. Михајловића разумева моја маленкост, тим више, јер сам је већ пре штампања овог горе позваног 12. броја „Српског Сиона“ био са поуздане стране извештен о том, какове вести колажу о мојој особи у Карловцима.

Ја се пак свечано ограђујем проти таквом сумњичењу.

Познајем додуше г. Михајловића иштујем га као скроз и скроз поштенога и карактернога човека, али не стојим шњиме у никаквој кореспонденцији, а што ми је особито за нагласити, нит сам њему, нит сам кому другому шта о притужби Светог Патријарха или о учињеној одредби Преузвишенога г. Министра председника казао, или писао, или телеграфирао, и ја сам сам изненађен, читајући изјаву дра. Михајловића у броју 139. „Заставе“ у предмету епарх. скупштине.

Онај дакле, који под заштитом анонимитета противно тврди, јест проста лажа и паралажа, и нека си изволи запамтити, да се из Пеште много теже што шта дознаје, него из самих Карловаца, што на темељу искуства и констатованих *факата* смело тврдити могу.

У Будимпешти дне 9/22 јула 1903.

Павле Јовановић
министарски секретар.

Послате књиге на приказ.

Л. Томаковић: О Ивану Црнојевићу неколико питања по најновијим изворима написао — — Сепаратни отисак из „Бранкова Кола“. Ср. Карловци. 1903. год.

Др. Бошко Петровић: Основни проблеми филозофије или Увод у филозофију. Свезак I. (Сепаратни отисак из „Школског вјесник“) Сарајево. 1903.

Прота Јован Борога: Библијска повест старог и новог завета за основну школу. Ср. Карловци. 1903. Цена 30 фил.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Сима Станојевић: Религија будућности. Нови Сад. 1903. Цена 20 пот.

Извештај о срп. правосл. вел. гимназији у Новом Саду за шк. год. 1902./1903. Нови Сад. 1903.

Четрнаести *извештај* о правосл. срп. богословском училишту у Срем. Карловцима за шк. год. 1902./1903. Саставио протопрезвитер Јован Вучковић, проф. богословије и ректор богословског училишта. Ср. Карловци. 1903.

Извештај о срп. вишој девојачкој школи у Панчеву на крају њене XXIX. а школске 1902.—1903. године. Година XVII. Спремио Милан Мандровић, управитељ. Панчево 1903.

Извештај о срп. вјероисповиједној учитељичкој школи у Карловцу. За школску годину 1902.—1903. Ср. Карловци. 1903.

Каталог препоручених књига. Издаје дворска књижара Мите Стајића. Београд. 1903.—1904. год.

Извештај српске велике гимназије карловачке за школску годину 1902.—1903. Ср. Карловци.

Никола Николајевић: Приповетка о Сергију Петровићу. С руског — — (Сепаратни отисак из „Бранкова Кола“) — Ср. Карловци. 1903.

Књижевна вест.

Од „Илустроване историје српског народа“ са 140 слика и једном картом балканског полуострва, коју издаје Коста Мандровић у Бечу (Wien III/3. Reissnerstrasse 41.) изашла је 13. свеска. Дело ће изићи у 16 свезака по 50 филира (25 повч.), биће дакле до Преображења готово. Лепе позлатом израђене корице могу се добити за 2 круне по комаду. Преплатницима на цело дело за 8 круна шаљем књигу плаћеном поштом. Ко набави бар три претплатника, добија један примерак „Историје“ на дар. Којима је претплата изишла, нека ју изволе поновити.

Књижевни огласи.

ЛИТУРГИКА

ЗА

ПРАВОСЛАВНЕ УЧЕНИКЕ ОСНОВНИХ ШКОЛА
САСТАВИО

БОРА МИЛИЋ, учитељ новосадски.

Друго умножено издање.

Ова је књига готова и може се добити у потписаној штампарији. Исту књигу одобрио је св. Архиепископски Синод. С тога молимо да се поручбине шаљу на потписану штампарију. Цена је књизи 50 потура. Књижарима, школским одборима и г.г. учитељима, дајемо уобичајени књижарски попуст.

Српска Манастирска Штампарија
у Ср. Карловцима.

ИЗИШЛА ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ

БИБЛИЈСКА ПОВЕСТ СТАРОГ И НОВОГ ЗАВЕТА

ЗА ОСНОВНУ ШКОЛУ

НАПИСАО

Прота ЈОВАН БОРОТА

[На темељу одлуке Св. Архиепископског Синода бр. М. 175./Син. 25. ех 1899. одобрена је ова књижица од Његове Светости српског патријарха Георгија под бр. М. 192. ех 1903. г. за уџбеник у српским основним школама.]

Са овим садржајем:

А. Стари Завет.

I. О створењу света. — II. О створењу анђела. — III. О створењу првог човека. — IV. О рају. — V. О првом греху. — VI. О потопу. — VII. О Авраму и другим патријарсима. — VIII. Израјљци у Египту. — IX. Израјљци излазе из Египта. — X. Израјљци у пустињи. — XI. Израјљци у земљи обећаној. — XII. Пророштва о Спаситељу.

Б. Нови Завет.

I. Рођење претечино. — II. Рођење Спаситељево. — III. Мудраци са истока. — IV. Бежање у Египат. — V. Спаситељ од дванаест година. — VI. Крштење Спаситељево. — VII. Проповедање Спаситељево. — VIII. Спаситељ благосиља децу. — IX. Договор Спаситељевих противника. — X. Свечани улазак Спаситељев у Јерусалим. — XI. Тајна вечера. — XII. Суђење Спаситељу. — XIII. Смрт и погреб Спаситељев. — XIV. Васкрсење Спаситељево. — XV. Вазнесење Спаситељево. — XVI. Силазак светога Духа на апостоле. — XVII. Ширење науке Христове.

Додатак.

XVIII. Чудеса Спаситељева. — XIX. Наука Спаситељева. — Завршни преглед.

Издање Срп. Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

Цена је књизи 30 филира.

ПРАВОСЛАВНА ЛИТУРГИКА

ЗА УЧЕНИКЕ СРЕДЊИХ ШКОЛА

САСТАВИО

Александар Живановић.

Цена је књизи К 1:20 — Обраћамо пажњу г.г. православним катихетама на ову школ. књигу која је прописана као школски уџбеник на средњим школама.

Српска Манастирска Штампарија.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. 2349. ex 1903.

44 1—2

СТЕЧАЈ.

Овијем се споразумно са Епархијским одејцима испишује „стечај“ на мјесто конзисторијалног биљешника код Епархијске управе у Плашком са платом 1800 К годишње.

Дужности с тим местом скопчане и прописане су чл. XXVI., XXX., XXXIII. и XXXIV. приврем. уређења Епархија од 28. маја 1871.

Компетовати могу сви православни Срби, непорочни, који су свршили гимназију (са матуром) и богословију, а од свештеника они, који не стоје под каквом канонском забраном или дисциплинарном казном, односно њеним пошљедицама (види §§. 83. и д., на §. 90. дисц. правила за правосл. српско свештенство и опсегу правосл. српске митрополије Карловачке од 29. марта 1899. год.)

Код једнаке квалификације имаће предност они, који узмогну доказати овоодносну праксу.

Рок компетовања до 2. (15.) августа 1903. на потписаног.

У Плашком, 3. јула 1903.

Михаилъ
Епископ.

Бр. 2350. ex 1903.

45 1—2

СТЕЧАЈ.

Споразумно са овоодносним одејцима испишује се „стечај“ на мјесто конзисторијалног фискала код Епархијске Управе у Плашком. Дужности с тим мјестом скопчане прописане су овоодносним чланцима приврем. уређења Епархија од 29. маја 1871. са платом од 600 К годишње.

Компетовати могу сви православни Срби, који имаду право одвјетовања у краљевинама Хрватској и Славонији.

Рок пријавама до 2. (15.) августа 1903.

У Плашком, 3. јула 1903.

Михаилъ
председник епарх. скупштине.

СТЕЧАЈ. 46 1—2

На 2 учитељ. места вероисповедне српске школе у Кетфељу.

1.) Учитељу је плата 800 Кр. у готовом новцу, 2 л. ораће земље, и 1 л. у име пофторне школе. Паушал и перовођество 30 Кр., од погребна где позван буде 1 Кр., за огрев 2 хвата дрва и 2 хвата сламе.

2.) Учитељици је плата 600 Кр., у готовом новцу, 1 л. земље у име пофторне школе. Огрев као и горе. За земљу учитељ-ца држ. порез плаћају. Компетовати могу само оспособљени учитељи-це.

Једно и друго имају слободан стан са баштом.

Рок стечајевима Преображење Господње (6. августа)

Кетфељ, 29. Јуна 1903. год.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 47 1—2

Потписана општина отвара овијем стечај на упражњено мјесто за учитеља и учитељицу на својој основној школи. Учитељу је плаћа 1200 — а учитељици 700 — круна годишње, уз слободан стан и огрев. Од спровода имаће учитељ 3 — а учитељица 2 круне.

Учитељ мора бити музикалан, да може и пјевачко друштво подучавати, и зато ће бити посебно плаћени, а жељети је, да и учитељица буде музикална. Према томе имају првенство такови и који су бар 1 годину службовали.

Дужности учитеља јесу подучавати школску младеж у прописним школским предметима и обдржавати пјевницу при ма којој Богомољи. Учитељици спада у дужност, поред наставних предмета, обучавати још женску дјецу у ручним радовима, у чему треба да је добро вјешта, а по могућности, да помаже и у пјевању црквеном.

Учитељ и учитељица морају бити Срби православне вјере са формалним оспособљењем као такови имају своје молбе, уз односне свједоцбе и исправе са сједоцбом моралног и политичног владања надлежне им власти, поднијети потписаној општини најдаље до 1. Августа т. г.

У Дервенти 2. Јула 1903.

Срп.-правосл.-црквено-школска општина.

СТЕЧАЈ. 48 1—2

Расписује се стечај на једно место учитеља овдашње срп. нар. школе. —

Годишња је плата: 1000 К.; 200 К. станарине; огрев: 4 хвата дрва за школу и учитеља; 50 К 20 п. на чишћење школе; 10 К 50 п. шк. реквизите; петогодишњи законити доплатак 100 К

Дужности су прописане.

Рок стечају 15. (23.) Август (Велика Господина) о. г.

Из седнице м. срп. прав. школског одбора у Вел. Бечкереку 3. (16.) Јула 1903.

Др. Младен Панић
Председник.

Ш. С. 296/през. ех 1903.

41 1—1

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења трију упражњених питомачких места у стипендијској заклади Василија *Теофановића*, основаној пок. Александром Теофановићем из Будимпеште за ученике и ученице срп. учитељске (учитељичке) школе *сомборске*.

Стипендија износи 50 круна месечно или 500 круна на школску годину.

Стеченици (стеченице) без обзира на место рођења морају исправно доказати, да су Срби (Српкиње) православне вере, да су сиромашнога стања, да су здрави и крављим богињама накаламљени.

Првенство имају они сродници тестаторови, који исправно докажу, да су у првој линији потомци деде тестаторова Данила Теофановића из Крњаје, било у мушкој било у женској мулози. Ако се два сродника пријаве, првенство има ближи. Ако се пак више сродника пријаве, који су у истом степену род с тестаторовим дедом, то ће се приход од главнице на исте поделити, без обзира хоће ли тиме поједина стипендија изнети 500 круна годишње. Само ако рођаци не би цео приход исцрпили, или их уопште не би било, имаће права на стипендију и други кандидати.

Молбеницу ваља упутити и поднети срп. прав. нар. школском савету у Карловцима најдаље до 25. јула (7. августа) 1903. год., а привити треба уз исту осим горњих исправа о народности и вери, имовном и здравственом стању евентуално сродству још и школске сведоџбе од последње школске године с тим, да у молбеници има казати, камо да се достави овопредметна одлука са односним списима.

У Карловцима 1. (14.) јула 1903. године.

Председништво

срп. прав. нар. школског савета.

Ш. С. 324/през. ех 1903.

42 1—1

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног места редовног учитеља (учитељице) за *мађарски језик, земљопис и краснопис* у српској вишој девојачкој школи сомборској овим се расписује стечај.

Молитељи (молитељице) имају доказати, да су Срби (Српкиње) православне вере, да су оспособљени за грађанске школе односно да су бар испитани и оспособљени учитељи (учитељице) и да потпуно владају српским језиком. Ако буде изабрано лице без оспособљења за грађ. школе,

биће изабрани дужан у року, који школски савет одреди, да набави себи такво оспособљење.

У дужност изабраном лицу спадаће, да предаје горње предмете у најмање 20 седмичних часова.

Плата по уредби.

Молбенице за ово место имају се поднети срп. прав. нар. школском савету у Карловцима најдаље до 25. јула (7. августа) 1903. године.

У Карловцима 1. (14.) јула 1903.

Председништво

срп. прав. нар. школског савета.

СТЕЧАЈ.

43 1—1

Отвара се стечај на једно овде упражњено учитељско место, с којим је скопчана плата од 800 круна у готовом, за огрев 240 круна, за чишћење 100 круна, за пашњак 100 круна, за писаћи прибор 20 круна, за повторну школу 40 круна, стан у нарави или еквивалената за исти у износу од 300 круна, и уз ово још пет пута петогодишњи доплатак од 100 круна.

Новоизабрани имаће предавати у разредима, које му месни школски одбор додели, све оне предмете, које школска уредба од 17. јула 1872 год. и дисциплинарна правила од године 1876. прописује; наглашује се, да децу црквеном пјенију учи, као и остали овдашњи учитељи, са децом у цркви поји, а за певницом појачку дужност да врши.

Компетенти нека своје ваљано инструјисане молбенице потписаноме председништву поднесу у току шест недеља рачунајући од првог уврштења у новине овога стечаја.

Желети је, да се компетенти лично прикажу и у цркви поје.

У Бач-Сентомашу 24. маја (6. јуна) 1903.

Председништво

месног школског одбора.

К. 245/233 из 1903.

35 2—3

СТЕЧАЈ.

Отвара се стечај на место ђакона у Арач-Врањеви са год. плаћом од 400 круна и правом на уживање 24 кат. јутра земље, на коју црквена општина плаћа све јавне терете. Компетенти ваља да поднесу правилно инструјисане молбе своје, прописаним путем, овој конзисторији до 3./16. августа о. г.

Из седнице епарх. конзисторије, држане у Темишвару 28. маја 1903. године.

Председништво.

К. 309/из 1903.

49 1—3

СТЕЧАЈ.

На једно упражњено место у стипендијској заклади Петра Божића са стипендијом од годишњих 300 К. овим се расписује стечај.

На ту стипендију могу компетовати Срби источно-православне вере, припадници епархије Темишварске, који се уче у српској великој гимназији Карловачкој, на којој академији, или на којем универзитету.

Првенство имају рођаци оснивачеви, ако су источно православне вере.

Са потребним сведоџбама о свршеним наукама, о имовном и здравственом стању, као и са крштеним листом молиоца снабдевене молбенице ваља поднети овој конзисторији до 17. 30. августа о. г.

Епарх. конзисторија у Темишвару 2. (15.) јула 1903. год.

Председништво.

СТЕЧАЈ.

39 2—2

Расписује се стечај ради сталног попуњења учитељског места на II. и III. разр. мешовите школе у црквеној општини бегечкој — епархији Бачкој — на које и оспособљене учитељице компетовати могу.

Дужности су обележене у Школској Уредби од 1872. год. и у наредбама српских народних автономних школских власти.

Плаћа је пак: У готовом новцу 800 круна; 4 јутра ритеке земље, на тако званој „греди“ која је земља изложена поплави, а за приход које општина не прима дужност, да даје отштету На земљу све терете учитељ сноси. 10 круна у име писаћег прибора; 2 хвата тврдих дрва и у име огрева дрва колико је потребно.

Слободан стан са потребним стајама и вртом.

Рок стечају је 10. (23.) август 1903. год.

Месни школски одбор у Бегечу 26. јуна (9. ула) 1903. год.

Дафина Михајловић Милош Шовљански
перовођа. предс. месн. школ. одбора.

Ad бр. П. Г. 45/37 ex 1903.

36 2—2

СТЕЧАЈ.

На правосл. срп. великој гимназији у Карловцима упражњено је место оспособљеног професора из клисичне филологије (латинског и грчког језика) за целу гимназију.

Са тим професорским местом скопчана су следећа берива, која патронат даје: основна плата од годишњих 1800 круна, станарина од

400 круна и петогодишња повишица 400 круна. Уз та берива уживаће изабрани професор и додатак, који је високославни срп. народ. црквени Сабор закључком својим од 2./15. јула 1902. бр. 4. гласом отписа срп. правосл. народ. црквеног сабор. одбора од 14./27. дец. 1902. бр. СО. 9230/2751. ex 1902. за професоре карловачке гимназије одредио.

Компетенти (испитани професори) нека своје прописно инструкисане молбенице потписаном патронату до укључиво 18. (31.) јула о. г. поднесу.

Из седнице патроната срп. правосл. велике гимназије карловачке, држане у Карловцима 19. јуна (2. јула) 1903.

Георгије с. р.
Патријарх.

Ad бр. К. 282/зап. ex 1903.

29 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место православног вероучитеља на кр. малој реалној гимназији у Митровици овим се стечај до укључиво 31. јула о. г. по нов. кал. расписује с тим, да компетенти (свештеници и свршени богослови из опсега карловачке Митрополије) имају своје прописно биљеговане и инструкујане молбенице непосредно овој конзисторији у гореопредељеном року поднети.

У смислу отписа високе кр. земаљ. владе за богоштовје и наставу у Загребу од 15. маја о. г. бр. 6645. скопчана су са тим вероучитељским местом следећа берива: плата од 1000 круна на годину уз право на петогодишње доплатке од 200 круна и стан у нарави или станарина од 480 К. на годину.

Постављање изабраног компетента за дефинитивног вероучитеља условљава сведоџба о положеном катихетском испиту; у противном случају остаје у привременом својству.

Из седнице архијидијезалне конзисторије, држане у Карловцима 3. (16.) јуна 1903.

Георгије с. р.
патријарх.

Ad бр. К. 283/82. ex 1903.

33 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај ради сталног попуњења парохијског места VI. разреда у Вемеву.

Молитељи имају своје ваљано инструкисане молбе путем својих претпостављених власти до 18. (31.) јула о. г. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Сент-Андреји 6. (19.) маја 1903.

Епархијска конзисторија будимска.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Бр. ЕК. 397.

33 2—2

СТЕЧАЈ.

Расписује се овим стечај на парохије љесковачку I. плаћ. разреда, у плашчанском протопрезвитерату и Мало Градачку II. плаћ. разреда, у протопрезвитерату кириноглинском.

Рок компетовања оставља се до 15. (28.) јулија 1903.

Из сједнице Епарх. конзисторије држане у Плашком, 12. јуна 1903.

Председништво.

СТЕЧАЈ.

37 2—3

Овим се расписује у смислу наредбе Вел. Патроната ове гимназије стечај на место *учитеља појања и музике* на овој гимназији.

Плата редовног и сталног учитеља је 2400

К, петогодишњи доплатак 200 К, и станарина 560 К. Плата привременог учитеља је 1600 К без икаква доплатака.

За сталног и редовног учитеља појања и музике може бити постављен само онај, који има високим кр. уг. Министарством богочасти и јавне наставе од 1. фебруара 1896. бр. 4576. установљеним испитним поверенством стечено оспособљење. За привременог пак може бити постављено и друго способно лице уз обвезу, да за одређено време набави себи прописану квалификацију.

Молитељи нека поднесу своје молбенице са потребитим документима потписаној управи до 6./19. аугуста 1903.

У п р а в а

срп. правосл. вел. гимназије у П. Саду.

ДРУГИ ОГЛАСИ

**ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА**

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре ζ провиђена и зато имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 408 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

13—25 ex 1903. Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваких 15 дана на 2 цела табака. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације у року од 15 дана шаљу се Администрацији и остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 10 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 491. 1903.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА